

Молода Україна

журнал українського демократичного молоді

РІК ВИДАННЯ XVII

ЛИСТОПАД — 1967 — NOVEMBER

Ч. 151

МОЛОДА УКРАЇНА

Видає Центральний Комітет
Об'єднання Демократичної
Української Молоді

Голова ЦК: Ю. Криволап

Редакція Колегія в складі:

Я. Білінський, О. Валер, О. Коновал, М. Лебединський, Л. Ліщина, Л. Павлюк, П. Родак,
О. Сандул

Голов. редактор: М. ГАВРИШ

Адміністратор: В. ПАВЛЮК.

Статті, підписані прізвищем
або ініціалами автора, не зав-
жди відповідають поглядам
редакції.

Умови передплати:

12 чисел (один рік) \$4.00

24 числа (два роки) \$7.50

Ціна окремого числа 40 центів

MOLODA UKRAINA

(Young Ukraine).

A Ukrainian Monthly Magazine.
Published by the Central Committee of the Ukrainian Democratic Youth Association.

(In USA — Association of American Youth of Ukrainian Descent)

President: G. KRYWOLAP

Все листування і передплату
шліть на адресу:

MOLODA UKRAINA,
Postal Station "E", Box 8
Toronto, Ont., Canada

НАШІ ПРЕДСТАВНИЦТВА:

В Австралії:

Mr. S. Krywolap,
Box 1586 M,
G. P. O. Adelaide,
S. Australia.

В Англії:

Mr. A. Bondarenko,
78 Kensington Park Rd.,
London W. 11, — England.

У Франції:

Mr. N. Grouchetsky,
33, Rue Roque de Fillol,
Puteaux, Seine, — France

ПРЕДСТАВНИКИ "МОЛОДОЇ УКРАЇНИ" В США:

- ALEX KONOWAL — 811 S. Roosevelt Ave., Arlington Heights, Ill. 60005
 IW. IVACHNENKO — 62 Beechwood Ave., Trenton, N. J., 08618
 IW. HRYNKO — 4943 N. 12th St., Philadelphia, Pa., 19141
 L. JEMETZ — 2941 Amboy Road, Warners, N. Y., 16134
 A. OPANASHUK — 6800 Clinton St., Elma, N. Y., 14059

СОЮЗ УКРАЇНОК АМЕРИКИ

НОВА КУЛЬТУРНА ФУНДАЦІЯ

Культурні фундації є ознакою освітнього рівня кожного народу. І це більше в нього таких фундацій, то кращі є умови для розвитку культури й науки. Тим більше вони потрібні нам українцям, що творять культурні цінності далеко від Рідного Краю. Позбавлені підтримки державних чинників, мусимо власними засобами класти підвалини під мистецьку й наукову творчість.

В останніх роках маємо кілька починів такого порядку. Це є Фундація Українського Інституту Америки покійного Володимира Джуса у Нью-Йорку, передання лісового маєтку Наталії Данильченко Накуковому Т-ву ім. Т. Шевченка, це є створення Літературного Конкурсу ім. Івана Франка у Чікаго. А тепер постала нова культурна фундація що її створило подружжя Лесі і Петра КОВАЛЕВИХ. Вона є зложена в швайцарському банку у висоті 11.000 дол. і призначена на найкращий літературний або історичний твір року з позитивно-державницьким насвітленням. Адміністрування фундації доручено Союзові Українок Америки. Нагороди будуть уділюватись із відсотків вище згаданого фонду.

Фундатори цього проекту, Леся і Петро Ковалеви, живуть у Швейцарії. Уродженці центр. земель України (Леся походить із Яготина на Полтавщині, а Петро з Харкова), вони вийшли на еміграцію в 1920 р. і по короткій мандрівці осіли в Женеві, де Петро Ковалів закінчив студії хемії. Л. і П. Ковалеви прожили все життя у Швейцарії, коли не рахувати короткого побуту у французькому Конго. Та ввесь цей час вони були в контакті з українською громадою, підтримуючи її дописами у пресі та матеріальними пожертвами. А тепер, у 50-ліття свого шлюбу постановили створити фундацію для підтримки української науки і культури.

Недавно тому проголошено перший Науковий Конкурс на історичну працю (монографію) з рамени тієї фундації. Реченець Конкурсу закінчується 31 грудня 1968 р. Наукове Жюрі, що опікується Конкурсом, очолив — проф. Олександер Оглоблин, членами Жюрі стали д-р Григор Лужницький і Дмитро Левчук. У такому поважному складі треба сподіватись якнайкращих успіхів праці Конкурсу.

Це в дійсності перший у нас Конкурс на історичну працю і як такий заслуговує на увагу нашого наукового світу.

НА ОБКЛАДИНЦІ:

— Будинок в Києві, де засідала Центральна Рада.

О. ОЛЕСЬ

**

Схід сонця я вийшов зустріти у поле
І став на коліна до сходу.
Привіт тобі, Сонце! Привіт тобі, Воле,
Від серця моого і народу!

Привіт тобі мій, злотокрила Орлице,
І тисячі криків до неба!
Як цілі ще мури твоєї темниці,
Візьми мою кров, коли треба.

Яка ж ти, о Воле, прекрасна пречиста!
Ти нам і не снилась такою...
Спинися ж над нами і сяй, промениста,
До віку своєю красою.

Українське військо, мов з могили, встало,
Загреміло в бубни, в сурмоньки заграло,
Розгорнуло прапор соняшно-блакитний,
Прапор України! Рідний, заповітний!

Вільну Україну не скують кайдани:
В обороні волі наше військо встане,
Заревуть гармати, забряжчати шаблі, —
Нé дадуть в наругу рідної землі.

Від дощу, від грому оживе руїна,
Зацвіте квітками вільна Україна,
Творчий Дух народу із могили встане,
І здивують всесвіт лицарі - титани.

О. РАНЬ

KІНЬ

Копитами б'єш, мій коню!
Мабуть, хочеш в бій? —
У розвідку чи в погоню,
Вороний ти мій?
Тільки сурми засурмили —
Дивишся на шлях,
Вгледів здалека могили —
Сум в твоїх очах.
Спалахнула іскра рання
Десь серед житів —
Лунко піснею повстання
Ти б кудись летів.
Ідеш у луг, із водопою —
Ржеш і рвешся ти.
Мабуть, вроджений для бою,
Ритми — копити.
Ти не хочеш одживати:
Раз пожив і згас.
Щоб життя було, як свято —
Не буденний час.
Вершник твій напоготові,
Серцем молодий,
В кожній дії, в кожнім слові,
Чуєш, вороний!
І погнали як світання.
Слід — вітри та дим.
Перша подорож, остання? —
Жити — молодим!

M. МАТУЛА

УКРАЇНІ

Україно моя!
ти моє скрізь буття,
наливаєш снагою.

Чи хоч раз ступлю я
іще за свого життя,
на поріг Твій ногою?

Україно моя!
ти у снах, наяву,
завжди привидом, Нене.

Кожен раз як ім'я
я Твоє назову,
в душі лекшає в мене...

Україно моя!
чи знайду коли я,
ще до Тебе стежину?

Чи навік згубив я
тебе, Мріє моя,
ідучи на чужину?

ТРЕТИЙ УНІВЕРСАЛ ЦЕНТРАЛЬНОЇ РАДИ

50 років тому, 20 листопада 1917 року президент Української Центральної Ради Михайло Грушевський урочисто проголосив III Універсал Центральної Ради, який був актом фактичного і правного відновлення української державності. Він пов'язав історичні етапи української державності від Київської Русі, Галицько-Волинського князівства, Козацької держави і Гетьманщини аж до створення Української Народної Республіки в 1917 році. Третім Універсалом Українська Центральна Рада перебрала владу над українським народом на означеній в Універсалі території і ці факти є рішальними у відновленні нашої державності.

Ось кілька уривків з цього історичного документа:

"Одніні Україна стає Українською Народною Республікою.

...До Установчих зборів України вся влада творити лад на землях наших, давати закони і правити належить нам, Українській Центральній Раді і нашему правительству — Генеральному Секретаріатові".

Далі в Універсалі визначається територія під владою Центральної Ради, перечисляються завдання Центральної Ради і подаються дати виборів до Українських Установчих Зборів і скликання Зборів.

Щоб оцінити важливість цього акту, треба усвідомити обставини того часу.

В Петрограді Волинський полк, який складався з українців, перший піднявся проти царського режиму і тим дав поштовх до загальної революції. Велика тюрма народів розвалилась і звільнені народи взялися будувати своє власне державне життя. Україна так само піднесла стяг національної революції. Але тогочасні умови для творчої праці були дуже тяжкі: внаслідок довготривалої війни країна була на межі економічної руйні, втомлене війною вояцтво хотіло якнайшвидше дістатися додому, селянство через валуєвський та інші укази було переважно неписьменне, а робітники мало свіdomі, адміністрація установ русифікована, не було розвиненої української промисловості, торгівлі, бракувало державних коштів. Не було зброї, щоб захищати країну, яка щойно спиналася на власні ноги, бо всі збройні заводи були на території Росії.

В таких умовах Центральна Рада взялася до відбудови української держави. Протягом короткого часу багато праці вкладено було в усвідомлення народних мас, упорядкування адміністра-

тивних установ, шкільництва, культурних організацій та ін. Наслідком усієї колосальної роботи був Третій Універсал Української Центральної Ради, в якому проголошено утворення Української Народної Республіки, хоч покищо "не відділяючись від Республіки Російської", залишаючи остаточне вирішення того Установчим Зборам України на 22 січня 1918 року.

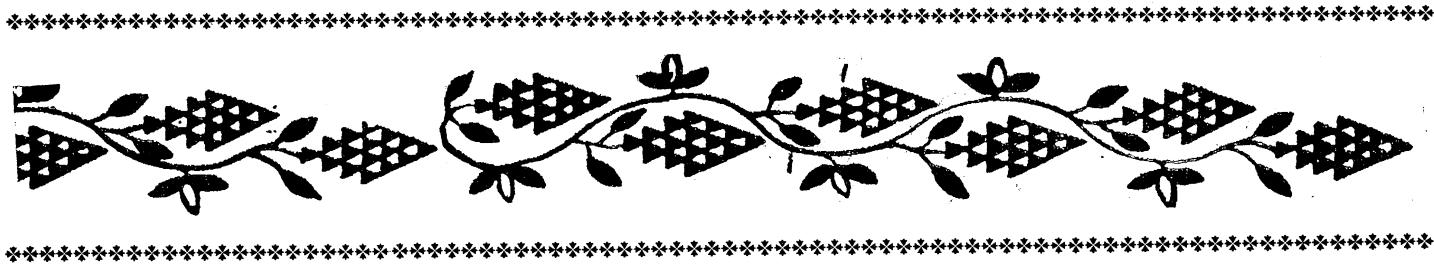
Цей універсал, регулюючи державні справи, запровадив дуже важливі соціальні реформи як от: скасування приватної власності на нетрудові землеволодіння, які мають без викупу перейти до трудового народу, запровадження 8-годинного дня праці для робітників, скасування смертної кари.

Про тяглість української державності на засіданні Української Центральної Ради 30 грудня, 1917 року М. Грушевський сказав: "...Я підчеркну і кілька разів робив це, що ми не являємося, як часто висловлюються, якоюсь новою і молодою республікою, ми відновлюємо тільки нашу державність, якою ми жили і яка була відібрана від нас проти волі, без признання, з тим відібраним ми не мирилися". (М. Грушевський, Вибрані праці. Нью Йорк, 1960 р., стор. 150). А голова Генерального Секретаріату Володимир Винниченко писав: "Властиво, силою обставин Україна фактично відірвалась від Росії, маючи з нею тільки номінальний зв'язок. Центральній Раді лишилося тільки відповідним актом зафіксувати цей стан. Це й зробив III-ий Універсал, оголошений Центральною Радою 20 листопада (н. ст.) 1917 року. (В. Винниченко, Відродження нації, Київ-Віденсь, 1920 р., т. II, стор. 74).

Українська Народна Республіка діяла тоді, як цілком самостійна держава. Цього не могла стерпіти Росія і тому виник конфлікт між Російською республікою і Українською Народною Республікою.

16 грудня 1917 р. Комісія Совета Народних Комісарів опрацювала текст визнання Української Народної Республіки і її право цілковито відокремитися від Росії. До визнання додано ультимативне проголошення війни Українській Народній Республіці. Це визнання і ультиматум Совета Народних Комісарів передано Українській Центральній Раді 17 грудня 1917 року.

Своє визнання повної самостійності Української Народної Республіки ані Російська Республіка, ані РСФСР ніколи не відкликали та й не могли відкликати, бо це суперечило б міжнародному праву.

М. ДЗЯБЕНКО

50 РОКІВ РЕВОЛЮЦІЙНИХ ПОРИВІВ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ – ДОРОГОВКАЗ ДЛЯ ОДУМ-у

В цьому році вся українська спільнота у вільному світі відзначає п'ятдесятиліття української національної революції.

Якщо ж хочемо говорити про українську молодь і її революційні пориви, слід починати від буревісника української національної революції, творця й надхненника українського революційного пориву Тараса Григоровича Шевченка. Приклад Шевченка, як революціонера, що "карався, мучився, але не каявся", є завжди живим і несхібним дороговказом до нашого визволення. Його вплив на молодь, як дореволюційну, так і пореволюційну до сьогоднішнього дня такий великий, що царська окупаційна влада в Україні, боячись правдивого Шевченка, вдалася до хитрішої методи, методи споторнення Шевченка, пerekручення й допасування його творів до ідеології імперського червоного поневолювача нашого народу.

Поет закликав: "Вставайте, кайдани порвіте і вражою злою кров'ю волю окропіте". І ось українська молодь, запалена словами Шевченка, рівно через 56 років після його смерті стала і порвала кайдани російського царства. Не входитимемо в деталі самої революції; коли, де і як вона розпочалася і який був її кінець. Це справа історії революції та наших визвольних змагань. Тут іде мова про молодь та її пориви до національно-визволення.

Хоч революція 1917 року була використана російськими більшевиками для ще більшого поневолення нашого народу, хоч вона не "окропила злою кров'ю волі" нашого народу, але вона заманіфестувала нас як націю і дала новий почин нашій державності. Від того часу національно-революційні пориви в Україні не припиняються до сьогоднішнього дня. І вони вже не є поривами обмежених у своїх завданнях дореволюційних просвітян, а прямим завданням виборення національної і соціальної свободи для народу.

При цьому варто було б згадати таку підпільну дореволюційну організацію, як Товариство Українських Поступовців, яка була дуже подібною до наших багатьох еміграційних організацій (а може й ОДУМ-у) свою непевністю в наміченні конкретного пляну діяльності, обмежуючись лише просвітнством і малою ініціативністю. Дм. Антонович так писав про ТУП періоду перед Великою Національною Революцією: "Тяжко в коротких словах накреслити фізіономію ТУП-у. Це була розгалужена на Україні і в Петербурзі організація української інтелігенції. Це був цвіт нації. Це були люди чесні, ідейні, шляхетні. Це були люди, з якими дуже приємно було мати персональні справи. Але організація цих людей була зовсім відірваною від селянських та робітничих мас і не мала з ними спільної мови.

Це була організація просвітянська, добра для мирного часу, але зовсім безпомічна і не підготована політично; ця велика організація і одного чоловіка не могла виставити як бесідника на віче, на вулицю, де був гарячковий попит на бесідників та агітаторів. Промовляти на вулиці, це для них була нестерпна демагогія". Це характеризує те, що підпільні українські організації дореволюційного періоду не мали національно-революційних поривів, а тому й не були належно підготовлені до революції.

І якщо сьогодні ми маємо здобутки тієї революції, якщо за такий короткий час сформувалася національна армія, яка продовжувала боротьбу аж до 1920 року, то все це слід завдячувати українській молоді, яка хоч і була мало підготовленою, але свідомою своїх завдань, завдань не просвітянських, а виборення української держави зброяю. Ми, а особливо молодь, привикли чомусь думати, що революція й створення нашої державності робилися людьми старшого віку. А справді революцію і нашу державність творила молодь. Першими, що виступили зі зброяю в руках захищати нашу столицю були 300 юнаків-гімназистів і студентів у віці від 15-ти до 20 років, які поглягли героїчно смертью під Крутами. Міністрами, послами, старшинами армії і т. д. за часів нашої державності іноді були молоді люди, яким здебільшого не було й тридцяти років. А в лавах Української Армії були юнаки, молодіші як 17 років.

Загально кажучи, це був порив, не лише революційний, а й порив національної свідомості та призначення. Молодь пішла за кличами національної революції, вона стала на барикади цієї революції, вона створила нам державність і боронила її, а найголовніше, ця молодь часів революції ніколи не скапітулювала.

З відходом уряду й армії на Захід і окупацією України російськими більшевиками запал української молоді не погас. Для молоді ще свіжими були клічі революції, тому вона не могла згодитися з червоним обмосковленням України, і за протестувала. Цей протест був виявлений у неймовірно швидкому і всеохоплюючому національному культурному відродженні. Це був період, що дав нам безстрашних революціонерів, які прагнули відродження нашої країни, Безстрашна молодь цього періоду, хоч була виарештувана й майже вся розстріляна советською тиранією, залишила в нашій історії: велике національно-культурне відродження і приклад ідейно-творчого революційного пориву.

Зусилля молоді до виборення самостійності України не припиняються. Після створення ОУН на Західно-українських землях, ця молодь показала велику національну свідомість працею в

революційному підпіллі українських націоналістів. Не будемо вдаватися до аналізи ідеологічного напрямку ОУН, ми говоримо про ту ідейну молодь, що з великою вірою у відродження Української держави на заклик організації пішла в революційне підпілля, а пізніше боролася у відділах УПА. Звичайно, вона не могла встояти проти двох озвірілих ворогів, що люто змагалися на наших землях за оволодіння тими землями, але українська молодь ясно показала, що її національно-революційні пориви живі й вони ніколи не вмрутуть та що цих поривів не в силі розстріляти ніяка окупаційна влада в Україні.

Чи припинилося це прагнення нашої самостійності тепер? Знову ж таки на фронті протестів стоїть українська молодь. Вона сміливо виступає в обороні українського буття в літературних творах, вона піднімає заворушення в концентраційних таборах, вона виступає з протестами в університетах, вона творить свої підпільні організації, і т. д. Чи можна в умовах тиранії дати щось більше? Отже, національно-революційні пориви в Україні в різних формах відновлюються і розвиваються, і це є не лише дороговказом для нашої молоді тут, а й підставою нашого оптимізму на майбутнє.

Якщо українська молодь на рідних землях є в постійному змагові, якщо та молодь в усіх обстановках на протязі ось уже п'ятдесяти років під союзькою окупацією показує себе національним потенціалом, який змагається до визволення свого народу, то які ж тоді завдання молоді поза межами батьківщини, а зокрема організованої молоді, а ще конкретніше, молоді організованої в ОДУМ-і? Адже ця молодь, хоч і відірвана від України, є частиною тієї молоді, що на рідних землях живе й поривається до боротьби з червоною російською імперською диктатурою. І ця молодь почуває себе не менше патріотичною, ніж та, що там на Україні. Не можемо також сказати, що тутешня молодь інтелектуально стоїть нижче від тієї молоді.

Але чи має молодий масив поза межами рідної землі, зокрема молодий масив демократичного напрямку, порив до тих національних висот, що його виявляє молодь на рідних землях? І чи припиняні частинно ці молоді люди ідуть за тим визвольним дороговказом? Зрозуміло, що цей шлях не легкий: на ньому кров, тюрми, заслання в концентрації, тортури, голод і т. д. Звичайно, наша тутешня молодь не дійшла ще до таких висот посвяти, її вона цього шляху уникає. І це уникання, здавалося б, має свої логічні підстави: молодь там поривається до боротьби, в минулому чи тепер, бо вона на рідній землі, яка (та земля) кличе її до боротьби; та молодь перебуває в безпосередньому контакті з російським червоним поневолювачем, і це поневолення вона кожною відчуває на собі, а тому її змушені змагатися за визволення. Ми ж далеко від України і окупаційної союзької влади не відчуваємо, а тому всі ті змагання української молоді там, нас мало, або цілком не зобов'язують.

Після такої, здавалося б простої й логічної відповіді гостро виникає друге питання: для чого ж ми тоді організовуємо в національні молодечі організації і творимо наше національне життя? Чи потрібний тоді цілий ряд цих організацій за межами батьківщини, в тому числі й молодечі організації демократичного напрямку? І якщо нас так мало зобов'язує оте поривання української молоді до визволення, то чи цікавить нас тоді українство як таке і Україна взагалі?

Та поскільки перед цим було зазначено, що тутешня молодь уважає себе такою ж національно-свідомою і такою ж патріотичною, як і та, що на рідних землях, і що ця молодь іде до українського організованого життя і розбудовує його, то це вже свідчить про те, чого ця молодь хоче і як вона намагається якоюсь мірою допомогти тій молоді вибороти Українську державу.

Але тут виринає ще одне питання: чого ця молодь досягла у своєму організованому житті? Чи вона йде реальним шляхом у своїй діяльності і чи вона хоч у якійсь мірі допомагає практично революційним поривам молоді в Україні?

Відповідаючи на ці питання, мусимо коротко проаналізувати нашу діяльність від часу організування ОДУМ-у. Об'єднання Демократичної Української Молоді належить до тих молодечих організацій, що вважають себе невід'ємною частиною того потенціялу української молоді, що є національно-свідомого напрямку "тут", через це її першим і головним постулатом є допомога подібному потенціялові в Україні, що в різних формах змагає до виборення своєї держави. А тому кожна українська молодечі організація, які б ідеологічні форми вона не декларувала, якими б "ізмами" вона не наповнювала своє буття, має за свій прямий і безпосередній обов'язок ніколи не уникати дороговказних революційних поривів української молоді.

Якщо будемо самокритичні і чесні з собою, то мусимо признатися, що ОДУМ у своїй діяльності ніколи не намагався дійти до таких висот, обмеживши себе лише дореволюційним просвітністю та розваговістю. На протязі 17-ти років діяльності ОДУМ-у, об'єднання не дало таких молодих людей, які б підносилися б до висот таких поривів, що їх показує молодь в Україні, а навіть і в тутешньому політичному чи загально-громадському житті бракує молодих сил. ОДУМ є єдиного молодечою організацією, що підтримує наш державний центр. А чи є там хоч один вихованець ОДУМ-у? І це незацікавлення політичним національним життям, привело до того, що деякі молоді люди, які були колись або є тепер членами ОДУМ-у та які здобули вищу освіту, часом творять академічні касти, і цим самим залишають загал членства без напрямних для успішної діяльності. А вироблення напрямних діяльності організації якраз і є обов'язком цієї інтелігенції. Провід організації (але провід активно-діючий) без цих людей не є жодним проводом. Втеча цих молодих інтелектуалів від прямих обов'язків в ОДУМ-і до всякого роду стоваришень така помітна і так негативно впливає на молодь, яка ві-

ком якраз підходить до членства ОДУМ-у, що ця молодь не проявляє жодної ініціативи, лишаючи і ту ініціативу і саму діяльність на підбудівки старших або колишніх одумівців, або взагалі приятелів ОДУМ-у.

І ось тут ми підійшли до того моменту, де мусимо себе запитати: чи не час би нам змінити дотеперішній напрямок діяльності ОДУМ-у? Чи не час би влити в цю організацію живої й молодої крові, яка б штовхала молоді серця до того дороговказу, за яким ішли її попередники, а тепер йде молодь в сучасній Україні?

Не відкидаймо цілковито просвітнства з його славнозвісним гопаком. Те просвітнство потрібне для Юного ОДУМ-у і там воно себе виправдовувало досі і буде виправдувати надалі. Але самий ОДУМ, якщо хоче жити життям молоді, і не хоче зійти на манівці отого просвітнства, мусить дотеперішній напрямок своєї діяльності змінити.

Наша молодь революційних і пореволюційних років є яскравим прикладом не лише патріотизму, а й свідомости обов'язків та здібності виконання тих обов'язків. Не менш здібна і свідома щодо обов'язків і наша одумівська молодь. Про це свідчать великі успіхи нашої молоді у вищих учбових закладах цієї країни, посідання високих посад на виробництвах, уміле поводження в суспільстві і багато інших фактів. Тут йде мова не про вчорашино молодь, яка творила ОДУМ 17 років тому, а про нашу сьогоднішню молодь. І ось саме вона всю ініціативу і цілий провід ОДУМ-у має перебрати в свої руки. Якщо тамта молодь творила революцію й державність, то сучасна молодь не менш здібна, щоб повести свою організацію і визначити напрямок її діяльності.

Так довго поки ця молодь не вийде з-під батьківської опіки допомогових організацій старших, так довго ця організація не буде живою й діючою. Якщо молодь свідома своїх обов'язків і здібна творити своє організаційне життя, то її підбудівки не потрібні. Якщо ж молодь не виявить себе, надіючись на ті підбудівки, то це є ознакою поступового завмирання молодечої організації демократичного напрямку і ніякі підбудівки її не поможуть. Батьківські комітети, Товариство Одумівських Приятелів, Виховні Ради і т. д. все це, зрозуміло, потрібне, але потрібне лише для Юного ОДУМ-у. Без цих організацій тяжко, або й взагалі неможливо виховувати юнацтво.

Помилкою одумівських дорадників є те, що вони одумівську діяльність обмежують до просвітнянського гопака, тоді коли наша молодь, тікаючи від "рок енд ролл", хотіла б виявити себе у досягненні високих ідеалів. І цих ідеалів вона шукає в своєму національному суспільстві. Вона не шукає ані провідників, бо вона їх може видати з себе, ані дорадників, бо вона мала досить наших дорад. Молодь шукає прикладу. Звичайного прикладу нашої національної свідомості, нашої взаємної толеранції, наших здібностей ведення організацій і нарешті прикладу нашого національного ідеалу.

І якщо вона не може знайти справжнього прикладу, ані в нашему громадсько-політичному житті, ані в церковному житті "тут", то вона має наявний приклад п'ятдесятирічних ідеалістичних поривів української молоді до національно-державних висот "там". А тому її спрямовування своєї діяльності "тут", вона мусить узгоджувати з змаганням поневоленої України та стати реальною допоміжною силою тих змагань.

А тому, що ми живемо в умовах свободи, одним із завдань молоді є використати цю свободу для зв'язку з батьківчиною. Та її не лише для зв'язку, а для духового підсилення тих змагань, які провадить наша молодь на рідних землях. ОДУМ, як молодий і єдиний серед усіх молодечих організацій "тут" речник свободи й толеранції людини людиною, речник вартості й рівності людей, а отже речник української демократії, а також єдиний молодий речник історичної державності Української Народної Республіки, через пробиті щілини залишої заслони, мусить донести свої ідеї до української молоді і всього нашого народу. Виявлення волі в такому напрямку діяльності якраз і є отою висотою ідеалу, що його шукає наша молодь.

Очевидно, що тут відразу постане питання: а якими ж реальними засобами можна нав'язати той зв'язок з молоддю "там", як можна поробити ті щілини в залишній заслоні? У даному випадку не йде мова про засоби, мова іде про головну мету самого існування об'єднання молоді поза межами батьківчини, щоб нарешті кожен член ОДУМ-у, який є свідком сьогоднішніх світових революційних поривів молоді поневолених народів, та свідком змагань найменших, навіть тубільних народів до національної свободи, був не лише спостерігачем чужих поривів, а й сам активно прагнув допомогти своєму народові, або, вірніше кажучи, допомогти народові своїх батьків, які мали щастя уціліти і вирватися з тієї тюрми народів привезти з собою і його, поставивши допомогу визволенню своєю метою. А вже та мета знайде засоби. Якщо молодь є патріотичною, високо інтелектуальною, свідомою своїх обов'язків, здібною і організованою, що було зазначено перед цим, то із визначенням головної мети в напрямних діяльності, вона знайде й засоби проведення в життя своєї ідеї. А цим самим вона створить комплекс своєї національної вартості і то такої вартості, яка в історичному процесі дасть вклад в нашу загальну визвольну боротьбу.

ПРИВІТАННЯ

Письменника Анатолія Галана, нашого співробітника, щиро вітаємо з 65-літтям з дня народження і 40-річним ювілеєм літературної праці. Бажаємо йому щастя, здоров'я, довгого віку та творчих успіхів.

Редколегія і адміністрація
"Молодої України"

Д-р Яр СЛАВУТИЧ

ДАВНЯ УКРАЇНСЬКА КНИГА

Узда коневі правитель єсть і
воздержаніс; праведнику же
книги. Не составить бо ся ко-
рабль без гвоздій, ні праведник
без почитанія книжного.

"Ізборник Святослава", 1076

Книги — морська глибина.
Хто в них пірне аж до дна,
Той, хоч і труду мав досить,
Дивні перла виносить.

І. Франко

З давнього часу книга була скарбницею духового життя, могутнім чинником освіти й виховання, а також великою заохотою до боротьби українського народу за своє існування й розвиток.

Найдавніші відомі у світі книги — це випалені асирійсько-авілонські глиняні таблички з тисненим на них клинописом (4000 років до Христа). Згодом з'явилися єгипетські сувої — зі стебел рослини, що називалася "папірус" (3000 років до Христа). Уже 1766-го року до Христа робили в Китаї книги з бамбукових пластинок, зв'язуючи їхмотузками. На цих пластинках писали ієрогліфи. Пізніше писали й малювали на шовку. У III-му сторіччі до Христа виготовляли стели — кам'яні плити, на яких вирізьблювали знаки. Пергамен (оброблена шкіра з ягнят і телят) з'явився в II-му сторіччі до Христа й поширився з Азії до Європи. З його аркушів складали книгу.

Відомо, що вже в IX-му сторіччі після Христа у східніх слов'ян існувало якесь письмо — "чerti i rizi", але про це немає багато даних.

Коли 988-го року київський князь Володимир запровадив християнство, тоді виникла потреба в книгах для церковної служби. Такі книги, написані церковнослов'янською мовою, були привезені з Болгарії. Церковнослов'янська мова, абетку якої створили візантійсько-слов'янські вчені Кирило й Методій ще до 863-го року, стала літературною мовою в Київській Державі. Цією мовою написано в Києві церковні книги, літописи, збірники для князів. Ось зразок тогочасної літературної мови:

"Добро єсть, братиє, почитанье книжноє...
Єгда чтеши книги... поразумій, чтьо гла-
голють книги и словеса та..."

(За книгою "Хрестоматія давньої української літератури", Київ, 1952, стор. 11).

У перекладі цей уривок значить: "Добре, брати, читати книги... коли читаєш книги... зрозумій, що кажуть літери й слова ті..."

Вживачи церковнослов'янської мови, київські письменники додавали багато місцевих слів і ви-

словів. Так із суміші цієї книжної та розмовної мов виникла давня українська літературна мова, якої вживали з перервами до кінця XVIII-го сторіччя.

Протягом довгого часу книги були рукописні. 1056-57-го років переписано в Києві так зване "Остромирове євангеліє". Це наша найдавніша відома книга. Написана вона гусачим пером на пергамені й прикрашена мистецьким орнаментом. Висока техніка виконання цієї євангелії свідчить про те, що ми мали рукописні книги й раніше, але вони до нас не дійшли — мабуть, загинули під час навали диких азійських орд на Україну.

"Ізборники Святослава" (1073 і 1076 р.р.) написані також церковнослов'янською мовою. Це короткі оповідання на історичні та інші, навіть побутові, теми. У них ми вже бачимо виразні елементи живої української мови, якою говорило населення Києва та інших міст і поселень обабіч Дніпра.

Серед пізніших рукописних книг треба кончезгадати "Повість временних літ" (XI-XII ст.) — великий літопис, написаний киянином Нестором, чудове "Слово о полку Ігоревім" невідомого автора, учасника походу на половців 1185-го року. Що пізніше, то більше жива мова брала верх над церковнослов'янською. Напр., "Пересопницьке євангеліє" (1556-61) написане вже простою, майже народньою мовою, яку могли розуміти не лише вчені, але й прості люди. А вже інтермедії (короткі одноактові п'єси) XVI-го й XVII-го сторіч пишуться чисто розмовною мовою, без домішки церковнослов'янщини.

Книгодрукування вперше застосували в Китаї (VIII-е сторіччя після Христа). В Європі друкувати книги почав Йоган Гутенберг, що в середині XV-го сторіччя видав Біблію. Незабаром книгодрукування з'явилося у Пілзені в Чехії (1468), Празі (1478), Копенгагені (1490) і Мадриді (1499).

Перші українські книги "Псалтир" і "Часослов'єць", надрукував кирилицею в Кракові (Польща) 1491-го року Швайпольт-Святополк Фіоль, мабуть, українець із Лемківщини. Замовили їх православні українці Львова для своїх церковних потреб. Але католицька інквізиція спалила ці книги й переслідувала їхнього друкаря. Фіоль мусив тікати з Кракова на Пряшівщину, де серед українського населення продовжував друкувати книги, але про це не маємо багато відомостей.

Першим друкарем на українських землях був "москвитин" Іван Федорович. З походження він був, мабуть, білорусом. Разом із українцем Петром Мстиславцем надрукував він у Москві 1564-го року книгу "Апостол". Дике й неосвічене духовенство тодішньої Московії почало жорстоко переслідувати друкарів, називаючи їхню працю

диявольськими чарами. Москалі спалили ввесь наклад книги "Апостол", а друкарі ледве врятувалися втечею з Москви на захід. Опинившись в Україні, Іван "Федоров" міняє своє прізвище на "Федорович", створює собі герб за українським звичаєм і продовжує книгодрукування. Йому всебічно сприяють українці, даючи грошу в допомогу. 1574-го року видає Федорович у Львові поліпшений текст "Апостола" і книгу "Буквар", а 1581-го року закінчує друкувати в Острозі славнозвісну Острозьку Біблію та видає того ж року "Хронологію" Андрія Римши — першу збірку українських віршів.

У боротьбі проти католицтва, що його насильство насаджували поляки в Україні, відіграла велику роль полемічна "Книжиця" Івана Вишенського, здається, надрукована в Острозі 1598-го року. Вишенський описує тут переслідування українців польською шляхтою.

Значною подією була "Граматика" Мелетія Смотрицького (1577-1633), що вийшла в світ із друкарні віленського братства 1619-го року. Її перевидавали кілька разів, уживаючи по школах України, Білоруси та Росії майже до кінця XVIII сторіччя.

Великим поштовхом до розвитку освіти й культури в Україні стала друкарня Печерської Лаври в Києві, заснована 1616-го року архимандритом Єлісеєм Плетенецьким (1550-1624), що гуртував довкола себе письменників та релігійних діячів. Він закупив друкарський варстат та інше приладдя в містечку Стрятині на Львівщині, що лежали без руху після смерті друкаря Федора Балабана. Плетенецький збудував також велику "папірню" в Радомишлі, що виробляла папір для друкарні Печерської Лаври. Серед багатьох книг тут видано "Вірші на жалосний погреб..." Петра Конашевича Сагайдачного..." (1622) Касіяна Саковича, ректора київських братських шкіл. У цій книзі автор прославляє відомого українського гетьмана, вихвалаючи його хоробрість, військові здібності та любов до України.

З друкарні Печерської Лаври вийшов у світ "Лексикон славенороський..." (1627) Памви Беринди. Після малого "Лексису" Стефана Зизанія, надрукованого 1596-го року у Вільні, "Лексикон славенороський..." був першою у східній Європі великою працею, в якій слова церковнослов'янської мови пояснено простою, живою мовою.

Значення цього тлумачного словника надзвичайно велике. До речі, Лаврентій Зизаній, Стефанів брат, був автором першої граматики в Україні, що вийшла в світ 1596-го року під назвою "Граматика словенська..."

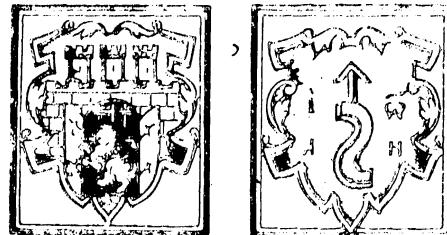
У післямові до книги "Тріодь" (1627) уміщено переклади з грецької мови, що їх простою мовою виконав Тарас Земка, який, між іншим, палко обороняв право на рідну мову в книгах.

Великим меценатом української освіти й культури стає митрополит Петро Могила (1596-1647), що щедро жертвуючи власні гроші на видання книг, будову шкіл, направу давніх церков Києва тощо. Могила об'єднує 1632-го року братську школу на Подолі зі школою Печерської

ДНІ ВІДВІДУВАШИ АД
СВІЙ . ПРІНІСТИ СІЛ ЗЛО
БІЛЮ . ВАНОНІХУЧІЛІ
СІНІХУЧІЛІ ВІДВІДУЧІЛІ
БОЖДІЛІВІС ТІЛ ТРІДІЛІ
СЛХІЧІС . ІЦІС БЛІДІЛІ
ВУЧІ , ВАЛІДІЛІ ВІРІЛІ

МОЛІЧІВАЛІ

АМІНЬ ,

ВІДВІДУВАНО ВІЛІВІС ,
РІСІС , І , ФІДІ .

Остання сторінка букваря Івана Федоровича

Лаври в єдину колегію, що стає нарівні західно-європейських університетів. Таким чином, заснування Київського університету треба датувати 1615-им роком, коли почала своє існування братська школа на Подолі. Могила склав "Євангеліє учительне" (1638) та інші книги, що вживалися як підручники.

Друкарня Печерської Лаври видає 1674-го року "Синоопсис" Інокентія Гізеля, перший виклад історії України від найдавніших часів. Ця книга мала величезний успіх — її перевидавали багато разів! Цікаво, що Гізель листувався з німецьким філософом Ляйбніцем.

Діяльність Києво-Могилянської колегії, що за гетьмана Івана Мазепи, великого мецената української культури, була перейменована в академію, та різноманітні видання Печерської Лаври — це світла доба в історії козацько-гетьманської України. Протягом XVII-го й першої половини XVIII-го сторіч Київ був великим центром освіти й культури на всю східну Європу. Сюди приїжджали вчитися росіяни, білоруси, румуни, молдавани, болгари, серби, навіть греки й араби. У Києві набував освіти російський учений Михайло Ломоносов, який називав "Синоопсис" І. Гізеля, "Граматику" М. Смотрицького та "Аритметику" Магніцького "вратами своєї вченості". З Києва вийшло багато вчених, поетів, письменників та релігійних діячів, напр., Теофан Прокопович (1681-1736), автор п'єси "Владимир", яку поставлено в Києво-Могилянській академії 1705-го року. У цій драмі автор порівнює гетьмана І. Мазепу до київського князя Володимира Велико-

го. У Києві вчився славетний український філософ і поет Григорій Сковорода (1722-1794), автор книги поезій "Сад божественних пісень" та "Харківських байок".

Київські видання мали міжнародну славу, доходили до всіх слов'янських країн. Друкарня Печерської Лаври виконувала замовлення також для закордону. Так, у 1671-му році для південних слов'ян, зокрема для Болгарії, в Києві надруковано "Службу і житіє Іоанна Рильського". Київські графіки також використовували досвід закордонних майстрів. "На деяких гравюрах київських друкарів відчувається вплив кращих німецьких... графіків, наприклад Альбрехта Дюрера" ("Українська книга", Київ, 1965, стор. 181). Друкувалися в Печерській Лаврі також книги господарського, військового та політичного змісту. 1705-го року тут вийшов у світ "Артикул воїнський", а 1724-го року — "Регламент... о содержанії овець..."

Крім Києва, друкування різних книг провадилося в XVII-му й XVIII-му сторіччях також у Львові, Луцьку, Почаєві, Чернігові та інших містах. Зокрема, в Чернігові вийшло у світ від 1683 до 1702-го року шість видань книги "Руно орошене" Дмитра Туптала — про Богородицю та її культ в Україні.

Культура України променювала на всю східню Європу та Близький Схід. Але царський уряд зростаючої Росії, після полтавської битви 1709-го року, почав пильно стежити за діяльністю українців. Оскільки мова українських видань відзначалася виразною своєрідністю, бо в книжках усе більше й більше "відчувався вплив живої, розмовної української мови" ("Літературна Україна", 16 грудня 1966), Петро I видав 22 грудня 1720-го року указ, у якому, не ховаючи зневаги до українського народу, наказав Печерській Лаврі "не друкувати ніяких книг, крім церковних попередніх видань", та й то з умовою, щоб їх Лавра

печатала тільки після сверки і исправлення их с великороссійськими церковними книгами і даби никакої розни і особого наречия во оных не было ("Книга і друкарство на Україні", Київ, 1964, стор. 95).

Таким чином, друкування українських книжок було заборонене. Києво-Могилянську академію, цей перший в Україні та східній Європі університет, Москва поступово обмежувала, скорочувала й перетворила пізніше на духовну школу, що готувала священиків. Лише 1834-го року було відновлено в Києві університет, що існує й тепер.

Конфіскація українських книжок стала звичайним явищем. Так, було знищено наклади "Мінологіона" (1718), "Тріоді цвітної" (1724) та інших видань. "Утиски лаврської друкарні щодо мовних і правописних особливостей та заборона світської продукції тривали протягом усього XVIII ст." (там же, стор. 97). Ідуши за прикладом Петра I, що "розчинав нашу Україну" (Т. Шевченко), Катерина II "доконала вдову-сиротину": 1766-го року вона видала указ, у якому

Юрій САГАЙДАК

ЖУРАВЛІ

*Шелестить під ногами опале барвистя,
осінь ладить вітрила, збирається в путь,
а над нею, мов з пригорії кинуте листя,
журавлі табунами у вирій пливуть.*

*Вже, здається нічого не ждеш ти від осені,
а махнє рукавом у казковій красі —
і сузір'я на трави спускаються босими,
побродити в ранковій, холодній росі.*

*Журавлі, журавлі над Дніпром, над лиманами,
Осінь шепче: "Чекайте, ось я полечу!"
А вітри: "Не лети, не зникай за туманами,
а заграй до розлуки на струнах дощу!"*

*Журавлі попливли над осінніми нивами,
а за нивами знов далина-далина...
і здалось журавлям, що за синіми зливами
їм очами озер усміхнулась весна.*

повторювала попередню заборону й наказувала "употреблять одне те книги, которые в московской типографии печатаются" (там же, стор. 100). До цього долутилися ще й інші трагічні події: московський розгром Запорозької Січі, єдиного збройного оборонця українського народу, скасування автономії України, запровадження московського кріпацтва тощо. Поширюється шалена русифікація України. Про книгодрукування українською мовою під російською займанчиною не могло бути й мови.

Культурне відродження в Україні починається лише з часів І. Котляревського. Але цей період називаємо вже новим. Жива мова остаточно взяла верх над давньою книжною.

ЛІТЕРАТУРА ДО ТЕМИ:

1. Михайло Різник. "Храм української книжки", Літературна Україна, Київ, 16 грудня 1966 р.
2. Михайло Марченко. "На ниві освіти", Літературна Україна, Київ, 3 січня 1967 р.
3. Дмитро Нитченко. "Минуле й сучасне української книжки", Українські Вісти, Новий Ульм, 30 жовтня, 1966 р.
4. Українські письменники, біо-бібліографічний словник у п'яти томах, Київ, 1960 — 1965.
5. Книга і друкарство на Україні, Київ, 1964.
6. Українська книга, 1965.
7. Дмитро Чижевський. Історія української літератури, Нью-Йорк, 1956.
8. Українська радянська енциклопедія, том 6, (гасло "Книга"), Київ 1961.
9. Енциклопедія українознавства, видання НТШ.
10. Є. Онацький. Мала українська енциклопедія.

Володимир КОЛОМІЄЦЬ

ВИДИВА НА ДОРОЗІ

(Закінчення)

Пісня восьма

РІЗДВЯНА НІЧ

Сиплеться, віється зперед ночі.
 Що се... в снігах?.. Коляда.
 Гомоном... Душно... в печах тріскоче.
 Кола в очах... Коляда.
 Діти під вікнами. Вихриться віхтами.
 Віхола колядує.
 Прядка із прядивом... Лихо із злиднями.
 З медом кутя колядує.
 Крутить... хурделить...
 об ноги чіпля... обплітає
 жовте гудиння — колядиння.
 Виколядується щастя?
 ...хоч вербам рясту.
 Хуга. Марево. Колядиння.
 Хто се... "Ходи-но, Тарасе!" — гукає.
 Мамо?.. ні, свічка-калічка... закрилось.
 "Слухай, Тарасе"
 — у довгій сорочці дід...
 та й борода ж... ич, завихрилась!
 Ні, завірюха... на цілий світ.

Гомін видовжується...
 в голосіння переходить.
 Піvnі пропіли? здається, піvnіч.
 Що се... співають ангели?.. Годі!..
 ні, передзвони... у церкві півча...

ЯК УМРУ, ТО ПОХОВАЙТЕ

Півча голосить... Чи вітер — по полю:
 кобзу знайшов... із обрисами труни.
 Гнуть на коліна —
 ніяк не зігнуть тополю!..
 Кобза?.. мелодія?.. ні струни.
 Півча голосить...
 Чи хуга — до самого неба.
 Бога немає — правді молітесь.
 Вдови голосять...
 діти голосять... не треба!
 Бога немає — серцю молітесь.

Краю своєму!..
 О, диму стовпці провисли,
 срібно і рівно...
 хоч котить завійниця валом!
 Села... димки над хатами...
 І пахнуть по-різному:
 в кого як — то хлібом печеним,
 то узваром...

НА ВКРАЇНІ МИЛІЙ

Мла захитаєсь... шуліки сизі...
 Ввали, рвутъ!
 П'яні від крові... I кров — по волу.
 Що се... багряна рілля?.. В рову
 людські голови... Знову падолюд?

Що се... батіжжа свистить... канчуки,
 нагайки-дротяниці...
 б'ють... засікають... на панщину гонять.
 Стогін!.. вогненний смерч по пшениці.
 Дзвонять... на сполох?..
 Чусте, дзвонять!

ПОХОВАЙТЕ ТА ВСТАВАЙТЕ

Ні, тільки сніг... сніг червоний...
 хвища суха... у кобзу січе —
 в домовину —
 цвяшки вбива... Перезва?.. передзвони...
 Стогне ревучий... Води хоч краплину!

Тепла долоня... Лікарю, ти? Посидь.
 Ніч яка довга... Знов ангели?.. дзвонять.
 Ех, до рук би не крил — а коси,
 щоби косить, косить посоння!..

Знов ти, дідусю? іще, іще розкажи
 про гайдамаків... як то ножі святили...
 Віхольно...
 Знов крутениця:

 вжи-и! вжи-и!
 Гострим остюччям — серпи і вила...

ВОЛЮ ОКРОПІТЕ

Кров закипа на полум'ї завірюхи.
 Вжи-и! вжи-и! — точать ножі...
 Гнівці й любові титане, слухай...
 О Прометею, дай сили... допоможи.

Що се?.. шуліки розшугані... Що се?
 лячні метеликів крила... Сніг.
 Гасне метелиця... Чеше хтось коси...
 Сад пелюстковий білий... Сніг.

Забуття... Він нарешті заснув
 на світанні — лицем до вікна.
 А коли він прокинувся...
 леле! який же погожий світ.
 Сніг — і рівний, і тихий...
 Далина... далина...
 А на білому аркуші —
 вчора написаний "Заповіт".

Е п і л о г

*I неможливо все сказати,
I не сказати — неможливо.
Тут кожна шибка — як слізоза,
i кожен дах — чоло журліве.*

*Вкраїни суть... у чім вона?
Із правою бойшся стрічі?
Чи правда та така страшна,
що — клич відвагу — глянуть в вічі?*

*Червоночорних маків жар.
Б'ють птиці в кров мого кохання,
у дум високість, у страждання,
в надії й витишений жаль.*

*Що одійшло на безвік... Годі
i ворушить... Та що шпига?..
З вулканної душі народу
пісенна лява застига.*

*Нікого ж бо не підкоряли,
не поневолювали ми.
Лиш боронилися... Жадали
свободи... й падали кістями.*

*Якби поглянув звіддаля,
з глибин віків — збегнув би з жахом.
як стрімко вищала земля,
трамбована полеглих прахом.*

*О слово, клекітне, захрипле,
в тобі борінь минулих суть.
Із-під землі джерела б'ють,
i їх розумний не засипле...*

*Віддайсь на волю — й понесе,
потягне — наче птаху щиру —
у батьківський, у рідний вирій,
в крайні житніх дум-пісень.*

*Нудьгу колесам розмотати,
хліб замішати вином пісенним, —
годуйся моїм серцем, нене,
бо більше..., що я можу дати?*

*Роздув коваль-світанок горно:
хай проясніє... щезне мла.
Струна взяла мене за горло
i в край коханий повела.*

*I вже мов на долоні... весь он.
Оновлений... Але чомусь —
мов з українських давніх фресок —
дідів обличчя та бабусь...*

*Дорога, пролісками ткана.
Сучасні радощі та сум.
Вертаюся в пахучий шум,
зникає втома олов'яна.*

*Ява i казка... Тут мені
плуги виорювали рими,*

*поля молоками своїми
i напували повесні.*

*Ява i казка... близче, близче.
О земле, ти мене прийми.
Питаєш — хто я? i навіщо?
Лиш тоне "я" у морі "ми"...*

*Живе, хто злитий із народом.
Мос сумління, не кунай:
в супрязі ж правда i брехня
так часто, часто разом ходять.*

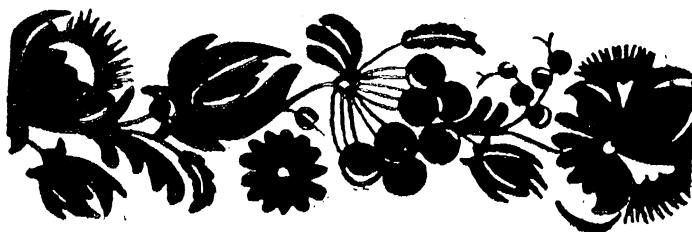
*I як у суть заглянуть ширше?
Бач, павучок свій — ніг пучок
i свій жучок — гнойовичок
теж можуть бути об'єктом віршів...*

*Hi, прагне дух — углиб i ввісь.
I суть — своє шука обличчя.
I може, в ній таємний змисл,
як день хозарам — меч двосічний?*

*По голубому небозводу
білястий реактивний слід...*

*Чому ж хлоп'я в піску виводить
химерні штрихи давніх літ?*

Із збірки поезій 1967 р.

Андрій МАЛИШКО

**

*У нас кохати — полюбити сповна
I серце з милим вік не розлучати,
I кожен подих ставити на чати,
Щоб не міліла серця глибина.*

*Це вам не та хрещатицька шпана,
Помадні зюзі — Виплідок крольчатий:
Сьогодні в загс — а завтра вже вона
Розлуки просить. В нас не ті дівчата.*

*У них усмішок i пісень разок,
I сорок літ цвіте один бузок,
Напоєний любовною снагою,*

*Щоб чарувати щастя від біди,
Щоб покривати милого сліди
До сивих літ габою дорогою!*

Прот. М. ОВЧАРЕНКО

НАУКА І РЕЛІГІЯ

I. Наука і релігія не суперечать одна одній

Кожна людина має розум і "серце". У нормальної людини вони гармонійно поєднані. Людина живе не тільки розумом, але й "серцем", тобто такими почуттями, як любов, справедливість й інші. Розум пов'язаний з науковою, а "серце", духовне життя — з релігією.

Наука і релігія не можуть суперечити одна одній, бо говорять про різні речі. Наука вивчає виключно матеріальний світ, а релігія говорить про духовний світ, про спасіння людини. Це зовсім різні речі. Але людина має матеріальне тіло, живе в матеріальному світі, тому релігія в деякій мірі розглядає й матеріальний світ. В тих моментах, де існує зв'язок між релігією і науковою, іноді здається немов би вони суперечать одна одній, але при глибшому дослідженні виявляється, що ця суперечність уявна. Якщо й бувають суперечності, то не між Біблією (де міститься наука релігії) і науковою, а між поясненням Біблії і науковою. А це не те саме. (Далі про це скажемо).

Наука вивчає матеріальний світ і явища, які в ньому відбуваються. Релігія, пізнаючи Бога, пізнає і матеріальний світ в його відношенні до Бога. Наука і релігія говорять про зовсім різне. Щоб пояснити це, наведемо такий приклад:

Чи може геометрія суперечити фізиці? Геометрія розглядає точки лінії, площини. В геометрії точка не має жодних вимірів: ні довжини, ні ширини, ні товщини; лінія не має ні ширини, ні товщини; площа не має товщини. Фізика говорить, що справді таких точок, ліній і площин не існує. На перший погляд здається, що геометрія і фізика суперечать одна одній, а при глибшому дослідженні виявляється, що ця суперечність уявна, бо справа в тому, що геометрія і фізика розглядають те ж саме в різних відношеннях. Геометрія — наука про форми речей, а фізика — наука про самі конкретні речі.

Або ще інший приклад. Ви йдете в вагоні потяга і звертаючись до сусіда, кажете йому: "Будь ласка, не рухайтесь безперервно". Сусід ваш з сбуренням або з здивуванням скаже вам, що він сидить спокійно. На це ви йому відповісте, що потяг їде, і все, що в потязі, також їде — рухається. Як бачите, у відношенні до вагона ваш сусід сидить спокійно, а у відношенні до землі і того, що поза вагоном, він безперервно рухається.

Аналогічне можна сказати про науку і релігію. Наука вивчає те, що є в середині "вагона", не звертаючи уваги на те, що є поза "вагоном", а релігія навчає того, що є поза "вагоном"; вона ж пояснює і рух самого "вагона".

Ми всі їдемо "вагоном". Але одні люди зайнялися виключно справами в середині вагона: бесіда з сусідами, читання, знайомства й т. п. Дехто на віть не поцікавиться, що є поза вагоном. Інші їдуть, маючи на увазі мету поїздки. Такі люди будуть думати про свою подорож, будуть диви

тися: чи туди їдуть й інші, і це не буде заважати їм цікавитися справами і в середині вагона. Але навіть і тому, хто їде, не думаючи про ціль, десь таки доведеться злазити (смерть). Крім того під час їзди бувають поштовхи і катастрофи (хвороби, горе й ін.), які нагадують про те, що кудись їдеш.

Як бачимо, обидва знання: наукове і релігійне не суперечать одне одному.

Наука вивчає світ, як систему явищ, не цікавлячись первопричиною, абсолютним початком¹), а релігія вивчає відношення світу, а разом і людини до Першопричини всього, до Бога.

Правдива наука ніколи не претендувала і не претендує на абсолютне знання всього і ніколи не відкидала можливості існування надприродних сил, які не належать до її компетенції (напр. чудо). Наука знає, що людина, як істота конечна з обмеженими здібностями, ніколи не буде в стані розкрити і пізнати основи буття. Знання й наука — це безконечний процес і будова, що ніколи не буде закінчена. Це визнають і матеріалісти. Про це говорить і Ф. Енгельс в книзі "Діялектика природи".

Крім того, наші знання стосуються лише виявлення життя, виявлення природи, а не самої сутності життя, не самої сутності природи. Ми знаємо про світ, яким ми його бачимо, спостерігаємо, а не про світ, яким він є сам у собі, яким є в своїй сутності. Наука може, так би мовити, фотографувати й аналізувати зфотографовані явища, але не може знати, не може зазирнути в саму сутність природи²).

Наука і релігія не є чимось абсолютно різним. Для науки істина лежить попереду; наука прямує до істини, її мета — пізнати істину, а для релігії істина є джерелом, з якого вона виходить. Дуже знаменними є слова проф. Едінгтона: "Підійшовши до берегів непізнаваного, людина побачила на цих берегах чиєсь сліди. Вона стала визнати їх і з'ясувала, що то були сліди її ж власних ніг". Тобто те, до чого доходить наука, найвищі досягнення науки — своєю суттю вже є в релігії, як вірі. Треба тільки пам'ятати, що

¹⁾ Матеріалісти "одмахуються" од цього питання, заявляючи, що світ вічний, хоч ніхто в світі не уявляє, не розуміє, що таке вічність. Незрозуміле пояснюється таким самим не зрозумілим. Але це вже не наука, а віра.

²⁾ Про це автор писав в статті "Засоби пізначення матеріалістичного світу та непевність наших знань" ("Молода Україна", ч.ч. 102 і 103 в 1963 р. і в статті "Матерія, простір і час", ("Молода Україна", ч.ч. 138 і 140 (1966 р.) і ч.ч. 142 і 143 (1967 р.).

Є дуже гарна стаття В. Вітального "Чи є межі для людського знання" ("Молода Україна", ч. 81 за 1961 р.).

об'єкт науки — матеріальний світ, а об'єкт релігії — духовий світ. Наука, вивчаючи матеріальний світ, приходить до духового світу.

Істина — одна, і до неї мають прямувати і розум і "серце", підтримуючи, доповнюючи і підбадьорюючи один одного. Немає і не може бути двох істин про те саме.

Розумна істота повинна мати для своєї віри якісь розумні підстави, щоб віра не була сліпою. Сліпа віра породжує фанатизм, який в самій суті своїй є антирелігійним. Скільки сліз і крові пролито через фанатизм! А Релігія — Християнство — це Релігія любові. (Під розумною істотою треба розуміти не тільки вченого, освіченого, а й кожну нормальну, мислячу, людину).

Бог дав людині розум і "серце", тому треба жити і розумом і "серцем". Найважливіше питання: Хто я? — не може бути розв'язане лиш розумом або лише "серцем", а тільки ними обома в їх гармонійній співпраці. Останні досягнення науки говорять нам, що розум людини підійшов вже до меж непізнаваного. Самі матеріалісти говорять, що матерія, простір і час існують і в таких формах, про які ми нічого не знаємо й *николи не узнаємо*³⁾. Чи можемо ми вважати, що лише один розум є авторитетом у всіх питаннях? Очевидно, що ні, бо він має межу, яку не може перейти.

Взагалі, людина тільки тоді нормальна, коли всі органи її тіла діють в гармонійній співпраці. Коли ж серце, чи якийсь інший орган, заявити, що тільки він один є авторитет і не побажає гармонійно співпрацювати з іншими органами, то тіло захворіє і вмре. Подібне стосується людини в цілому: вона тільки тоді буде нормальню, коли розум і "серце" будуть гармонійно співпрацювати.

Коли людина буде жити тільки розумом, то не буде мати повноти людського життя, духово захворіє, прийде до пессімізму, до духової смерті. З розумом мусить бути поєднана й віра — релігія. Сурогати не врятають нас від занепаду.

Матеріалісти кажуть, що на підставі віри в Бога не можна зробити електричної лампочки. Це так. Але віра потрібна для прояву енергії та творчості; вона утворює ті психічні підвалини, на які людина спирається у всіх своїх сумнівах. Психічні підвалини побудовані не на релігії, а на сурогатах — хиткі.

В нещасті, в хвилини безвихідності й відчайдії з'являється думка, що все це потрібне для якоїсь вищої мети і цим досягається примиреність і душевний спокій. Людина — не машина; вона щось творить, в неї є духовість, психіка і для них конче потрібним є психічний фундамент, а його не може бути без ідеї Бога. І даремні намагання заступити Бога сурогатами. Праця для людства — прекрасна праця, але людство не може заступити Бога.

Хто живе самою тільки сліпою вірою, той те ж не має повноти людського життя. Він не бачить, не розуміє краси всесвіту, цього творіння Божого, не бачить надзвичайної мудrosti у всьому, а це показує наука.

Ми не можемо відкидати розум, науку, бо вони допомагають нам оволодіти багатствами й силами природи. Як же люди, відкидаючи науку, можуть виконати наказ Божий? "І поблагословив їх (перших людей) Бог, і сказав Бог до них: "Плодіться й розмножуйтесь, і наповнюйте землю, оволодійте нею, і пануйте над морськими рибами, і над пташтвом небесним, і над кожним плаваючим живим на землі!" (Буття 1, 28).

Наука відкриває нам, як це робити. Крім того, наука відкриває нам, як чудесно побудований світ. Ми тепер маємо радіо, телевізію тощо. Яка мудрість потрібна, щоб відкрити їх і навчитися користуватися ними! А яка потрібна Мудрість, щоб створити їх!

Правдива наука скріплює нашу віру в Бога. Не треба тільки забувати, що (як пише Митрополит Серафим в своїй книзі "Религія и наука", ст. 33, Мюнхен) знання є космополітичне — для всіх одне, а що стосується віри, то тут інше. Ні одна людина не може розумом охопити Бога, бо Бог безконечно Вищий за людину, а тому на вірі, на її змісті відбиваються всі особливості духа віруючого. Яка людина і її біографія, який сам народ і його історія, така і його віра, бо вона мотивується тим, що віруючий носить в собі, що складає його власну особистість. Звідси цілком зрозуміле різне уявлення Бога у різних людей і існування різних обрядів у різних народів.

Між наукою і релігією існує гармонія. Коли бувають конфлікти, то, власне, це конфлікти не між наукою і релігією, а між представниками науки і релігії.

Представники науки часто нашвидку, не перевіривши ґрунтовно, оголошують свою гіпотезу, як науковий факт (а він по суті ним не є): до того ж вони не знають як слід релігії.

Але винні бувають і представники релігії, які через релігійний фанатизм⁴⁾ та недостатню наукову пілготовку, недостатні знання, відкидають науку. Ці представники головну увагу звертають на букву, на форму, а не на дух, не на суть, і майже завжди уявляють собі Незбагненого Бога і Духовий Світ дуже спрощено. Вони часто плутають вчених, які не вірять в Бога, з наукою, а звідси їхнє вороже ставлення до науки.

4) Що таке фанатизм? Фанатизм — це відданість якісь справі чи ідеї з надзвичайною пристрастю. Фанатизм завжди поєднується з крайньою нетерпимістю до по-іншому думаючих. Фанатизм, в чому б він не проявлявся — явище не-нормальне, однобоке, антихристиянське. Фанатизм засліплює людину. Фанатизм — ворог свободи, бо ж нетерпимість до думаючих по-іншому — це відбирання у них свободи. Ціла історія людства свідчить, що фанатизм чи то в релігії, чи в політиці, чи в іншому чомусь завжди приносив дуже багато зла.

³⁾ Про це було в статті автора "Матерія, простір і час" ("Молода Україна"), ч.ч. 138, 140, 142, 143).

Не можна заперечувати висновків науки тільки тому, що вони не відповідають певному поясненню Біблії. Біблія і пояснення Біблії — це не те саме. Не можна розглядати пояснення, як рівноцінні самій Біблії. А часто буває, що традиційне пояснення приймається, як сама Біблія. В цьому велика помилка, бо не треба забувати, що в Біблії є багато такого, що перевищує спроможності людського розуму і пояснення її на рівні людського розуму, без сумніву, не може вважатися вичерпним. В Біблії багато символічного, яке не слід розуміти буквально.

Згадаймо, наприклад, як колись уперто трималися Ітоломейської системи, а систему Коперніка вважали "антибіблійною".

Спостерігається ще одне явище: невідповідні ставлення до законів природи; в поясненні Біблії намагаються уникати їх, немов би вони незалежні від Бога. Закони природи — це твір Божий; вони виконавці Волі Божої; вони показують Боже піклування абсолютно про все; навіть волосина на голові не впаде без Волі Божої (Луки 12:7; 21:18). Не можна зневажливо ставитися до законів природи.

2) Наука не може заступити релігії

Наука з'ясовує механіку життєвих процесів, досліджує хемічні процеси, фізіологію та інше. Але знання того всього, що дає наука, далеко недостатнє для життя. Людина хоче знати мету життя. Наука не пояснює і не охоплює того, що для нас найважливіше: навіщо існують життя, страждання, смерть?

Навіть такі науки, як фізіологія, біологія, психологія, соціологія, які намагаються дати відповідь на питання життя, не спроможні цього зробити. В цих науках ми бачимо біdnість думки, неясність, суперечність. Ні одна з них не може дати відповіді на питання: Що я є? Навіщо я живу? і т. ін.

Проф. А. Гарнак писав: "Чиста наука — дивна річ, однак, на питання "звідки", як і "для чого", вона і в наш час не може відповісти так, як і дві чи три тисячі років тому. Вона дає нам знання фактів, але де і як починається, куди і як веде криза світу і нашого власного життя, — на ці питання наука не дає відповіді".

Прот. А. Смирнов з приводу цього пише: "Що більше заглибується людина у вивчення матеріальної природи і що більше вона користається зовнішніми благами культури, то більше вона повинна усвідмовувати, що все це не те, чого просить душа, що все це аж ніяк не наближає її до пізнання тих відвічних питань, в яких тільки їй полягає основа сутності знання. Де перша причина всього існуючого, звідки з'явився цей світ, як зародилося в ньому життя, хто встановив закони світу, куди скероване життя всесвіту, в чому полягає вища і кінцева мета людини, що чекає її в потойбічному світі? — ось які питання найбільше хвилюють людську думку. Але що ж може відповісти на ці питання сучасне знання, коли воно далі матеріального не хоче й не може

йти?" (Будущість християнства. С. Петербург, 1914, ст. 23).

Наука бессила у сфері моралі. Вона не торкається питань добра і зла; їм зовсім немає місця в науці. Те, що дає наука, може бути використане і використовується і для добра і для зла, напр. вибухозі речовини, літаки, радіо, атомна енергія тощо. Наука бессила проти зла. Вона може розторочити скелю, сплющити глибу металю, але зм'ягчити жорстоке серце людини вона не спроможна. Наука бессила звільнити людину від моральних страждань, від муки сумління. Наука дала людині так багато засобів влади над природою, проте не дала нічого, щоб людина володіла сібю.

Проф. Л. Берг в своїй книзі "Наука, її смисл, содережання і класифікація" (Петроград, 1922) пише: "Всюди до науки ставляться різні вимоги..., хочуть, щоб наука дала відповідь на загадки світу, щоб вона служила цілям релігійним, моральним, політичним, практичним та ін. Нічого цього наука зробити не може... Наука лише упорядковує факти, незалежно від того, які застосування можна зробити з цих фактів і які почуття в людей вони можуть викликати".

Людина пізнає світ не лише розумом, але й переживає його своєю душою: оцінює його і намагається оволодіти ним волею. Тому людина при розв'язанні питань життя керується не лише раціональними поняттями (контроля розуму), але й моральними поняттями, інтуїцією, вірою.

Наука не може заступити релігії, як спраги не можна задовольнити харчами, повітря — водою, чи одягою. Все потрібне, корисне на своєму місці.

Наука, культура, цивілізація, не можуть заступити релігії, не можуть самі по собі дати щастя людству. Ми маємо добрий приклад з сучасного життя: Німеччина. Німці вважаються, одним з найкультурніших народів у світі. Вони внесли великий вклад в науку, техніку, філософію, літературу, музику й т. ін. Який порядок і зовнішня краса в Німеччині! А згадаймо вчинки німців у роки 1939-1945 р.р.

І якими іронічними звучать слова одного атеїста — матеріяліста: "Наука покликана керувати світом. Науці, замість божества, належить від нині панування над світом; науці, цій благодійниці народів і визволительці людства". (Чи не в тому буде "благодійство", що атомними бомбами "визволити" людство від... життя!).

Може філософія заступити релігію? Ні; бо всі філософські системи, які б вони не були глибокі і розроблені, залишаються без початку і без кінця. І ні одна з них не наближає нас до розв'язання основних світових загадок про походження і ціль світобудови, про походження і ціль нас самих.

Всі філософські системи корисні, бо треба перейти через них, щоб упертися в глухий кут і прийти до єдиної можливості, що існує Вищий Розум — Бог. Це єдине розв'язання таємниці походження всесвіту.

Довести існування Вищої Розумної Сили ми

не можемо, бо Вона безконечно вища від людини; зрозуміння безконечності перевищує наші розумові спроможності; але ми не можемо також довести, що Її не існує. Невизнання Її заводить в глухий кут, безцільність і безнадійність. Вищий Розум — Бог мусить бути, бо без Нього все аб-

сурдне і ще більш незрозуміле, ніж Він Сам.

Наука не може заступити релігії. Наука може тільки вести до релігії. Найвидатніші вчені світу через науку прийшли до віри. Від знання законів світобудови вони прийшли до пізнання Творця цих законів, до пізнання Бога.

(Далі буде)

X. ДОВГАЛЮК

ЩИРЕ СЛОВО

Приємно було дивитися, як колись в Україні селянин засівав поле: набере зерна, розмахнеться рукою і воно рівно вкриває землю. Час від часу зупиняється, щоб обтерти піт з чола та накричати на галок, які слідом за сівачем визбірують насіння.. Потім, коли зеленіли поля, господар ставав десь на горбочку, помилуватися ними. А коли вже полові жита, тоді зміряв їх оком і ...рахував копи.

Письменники дуже подібні до сівачів, вони засівають папір зерном-словом і не раз утирають піт з чола, ганяють довкола "галок" і приглядуються тому, що посіяли. Посіяли слово та й виріс твір, повний життя, людського щастя і горя. Письменник живе разом із героями твору, не раз усміхається їм, або хмуриТЬ брови і тоді "прополює" твір, очищає від бур'яну. і, врешті — "полові жито" — друкується книжка.

Анатоль Галан відзначає 65 рік свого життя збіркою оповідань, дев'ятою книжкою його творів. Кожний, хто вміє цінити творчу працю письменника, привітає ювілята най теплішим словом.

Свою літературну діяльність А. Галан почав у ранній молодості, в дні, коли Остап Вишня писав свої "Вишневі усмішки". Тоді з Вишнею усміхалася українська література, але була та усмішка коротка, наче проблеск сонячного проміння восени. Незабаром російський режим в Україні придушив вільне творче слово українського народу, скував його кайданами, убив поривання духу, змушуючи літераторів служити ідеям комунізму.

Про терор в українській літературі, мистецтві і в щоденному життю, А. Галан, під псевдонімом Іван Евентуальний, розповів у пародії на слова пісні "Широка страна моя родная" Лебедєва-Кумача:

...Скрізь терор, і утиск, і омана,
З кожним днем все тяжче і сумніш,
Україна — це кривава рана,
А над нею окупантський ніж.

— — — — —
Величенька наша батьківщина,
Та і досі у ярмі коня,
Я не знаю іншої країни,
Що страждала б більше, ніж вона.

Під союзським режимом А. Галан видав дві книжки, а справді розгорнулася його літературна діяльність лише після другої світової війни, на еміграції. Тематика її різноманітна. Чимале місце займає в ній сатира. Про завдання сатирика-гумориста у своєму передслові — "Вірую", він пише:

Як тепла піч у хуртовину — жарт.
Жартуючи, я, мабуть, і загину,
Бо лиши тоді на світі жити варт,
Коли на усміх викличеш людину.

Викликати усміх у похмурого читача, душа якого стужилася за рідним краєм, не так легко, проте А. Галанові це часто вдається. Мова його чиста, перо легке, сюжети творів цікаві. В них ядерне слово, дотеп, спостережливість.

Письменник дошкульним сміхом бореться зі злом. Він щиро і правдиво розкриває суперечності життя, спрямовує своє перо проти вад його. Простота змісту і форми властиві його творам.

В оповіданні "Поразка Маршала" письменник показав не лише моральну поразку союзського маршала, а разом з ним поразку цілої комуністичної системи, в якій зневірилися навіть ті, хто є стовпами і фундаментом тієї структури.

Після другої світової війни, союзський маршал Федір Орленко повернувся до дому. Здавалося б тепер почнетися спокійне життя, але не в Орленка. Побачивши вільну Європу, він став критично дивитися на соціалізм у своєму краю. Тепер йому схотілося якось наблизитися до народу, і він поїхав у відпустку в рідне село, де не був тридцять років. Він не хотів показуватися в селі в уніформі маршала і приїхав туди у цивільному одязі, як звичайний Федір Орленко — Федьо. Першим, кого він зустрів, був Грицько, товариш його юности, тепер обіданий, змарнілий колгоспник.

Не підозрюючи про високе становище Орленка, Грицько радо запрошує його до своєї убогої хати. За вечерию він щиро розповідає про своє життя, вважаючи, що Федьо один з дрібних службовців у місті і доля його не краща від колгоспної, співчутливо ставиться до нього.

Знайомою простотою і щирістю дитинства повіяло на Орленка від цієї безпосередньої розмо-

ви. Він відчув себе людиною, а не маршалом, що є частиною бездушної машини гиблення.

Після традиційної чарки гість зразу захмелів.

— Грицю, чому ти такий худий? — спитав маршал.

— Худий? Природа така в мене, а крім того, я живу при соціалізмі...

— Ну ю що?

— А те, Федю, що соціалізм це така річ, від якої одразу не помреш, але худий-худий будеш...

— Покинь дурити, Грицьку, — сказала жінка.

— Може Федя партійний.

— Де він партійний! Бачу по убранину, що дістасе не більш 700 карбованців на місяць".

Незабаром посходились прошені й непрошенні сусіди.

Чарка кружляла довкола, у бідній хаті було гамірно і весело.

Раптом серед невимушеної гутірки постало заміщення. До хати увійшов секретар партійного осередку, товариш Пивоваров. Наступна хвилина заскочила всіх несподіванкою, секретар впізнатав у Грицьковому гостеві совєтського маршала.

"Переляканій Грицько кліпав очима й віправдувався.

— Так вони не призналися... Хотіли переночувати в мене... Вони колись ходили зі мною до школи... Я не знав..."

Маршал побачив, що інкогніто його викрите, всі його мрії розвіялись, тепер його оточували не ровесники й друзі, а налякані колгоспники. "Годину пізніше маршал Федір Юхимович Орленко лежав на м'якій канапі окремого купе в вагоні і думав про те, що в цілій Україні вже не знайде він світлої радості для себе, він приреченний дограти до кінця ту ролю, яку дало йому життя: ролю стовпа, що підпирає, підтримує страшну будову..."

Пише А. Галан і про будні української еміграції. Відомо, що на еміграції наша інтелігенція старшого віку мала менші можливості влаштуватися на працю за фахом і доводилося братися за будь-яку. І не раз трапляється чути зневажливі натяки на недолугість такої інтелігенції.

Саме про це і йде мова в оповіданні "Земляки".

До господи колишнього колгоспника, що добрився на еміграції доброї хати і всього наймодернішого в ній, зайшов також колишній агроном.

Господар, як і годиться, став частувати земляка.

Після чарки він вдається в спогади, порівнює своє життя з життям гостя колись і тепер, показує на свої переваги над колишнім інтелігентом:

...Заробітки у вас пустякові та ще й трохи дітей наплодили".

...Вже вам далеко до мене. Ви хати не маєте, а я маю. У вас автомашини кат-ма, а в мене бюїк з минулого року. Ви навіть і на телевіжен паршивий, то — пак, уживаний, не спромоглися... А я ось виклав чотири сотки і маю кінотітер у своїй хаті".

— Люблю я вас, земляче, — піднесеним голосом, майже із сльозою, сказав він Сергію Олександровичу.

— Ви мій найближчий, в одному селі народились, а цього на еміграції треба шукати з ліхтарем. Правда, що ви ні чорта тепер не варте. Клінуєте і заробляєте від кожуха гудзик! Пийте, Сергію Олександровичу, пийте..."

В час нової хвилі страшного терору і тиску на українську інтелігенцію, А. Галан, змушений був лишити рідний край, і втікати в Середню Азію. Там він влаштувався вчителем у школі. Під час свого побуту в тому краю, письменник написав декілька оповідань, але вони далекі від оптимізму. Мабуть, чужина пригнітила, а може вплинуло те, що й в Середній Азії письменник побачив те саме, від чого втікав.

В оповіданні "Чілім", А. Галан, згадує про зустрічі з місцевим населенням, його своєрідні звичаї і сприйняття життєвих явищ. Ось він заходить до мешкання кіргіза:

— "Як же ти живеш, Чілім?

— О-о! — крутить головою господар, — краще живу, розумієш, краще, а було погано.

— Коли?

— Вчора...

— То так швидко піdnісся твій добробут?

Чілім сміється; азійська мудрість не любить прямих відповідей.

— А завтра ти будеш ще більше задоволений?

— Ну, розуміється, бо сьогоднішній день ми не щасливо..."

В оповіданні "Пісня ненависті" дівчина-киргизка співає пісню, що в перекладі звучить так:

"...О, мій народе! Хто повісив тобі на спину торбу старця? Хто відібрав твою худобу? Хто плюнув у святе обличчя Пророка? Ми тепер робимо все на виворіт... Коли хочеться плакати — сміємося, Коли втома хилить тіло до долу — танцюємо. Коли злість стоїть у горлянці — кричимо "славу".

Анатоль Галан має спокійний, лагідний голос, Герої його творів сміються, а він ніби спостерігає їх, як учитель дітей, що бавляться в час перерви на подвір'ю школи. Хай сміються, хай жартують, його не дивує, що їм так весело...

Життя письменника на чужині не легке, бо творчу силу він черпає з землі, на якій виріс, з народу, частинкою якого є. Але А. Галан не зневірюється й не покидає творчої праці. Праця над творами в якісь мірі облегшує йому тугу за рідною землею, вірним сином якої він був і лишився.

Ми певні, що воля прийде в Україну, і твори А. Галана, й інших письменників, що нині на еміграції, займуть своє місце у бібліотеках нашої батьківщини.

Нині ж, ювілянта вітають письменники, журналісти, а з ними широкі круги громадянства. У вінок тих привітів вплітає своє слово й автор цих рядків.

**ОДУМ — ЦЕ ОРГАНІЗАЦІЯ, ЯКА ВИХОВУЄ
УКРАЇНСЬКУ МОЛОДЬ НА ДЕМОКРАТИЧНИХ
ЗАСАДАХ!**

Анатолій ДІМАРОВ

БЛАКИТНА ДИТИНА

(Продовження)

Нешодавно, перебираючи папери, я знайшов старе поблякло фото: молода іще жінка сидить на ганку, освітлена призахідним сонцем. То — моя мама. А побіля неї, східцем нижче, промостиився підліток, у темній сорочці, в штанях, з яких він давно уже виріс, бо холоші леді прикривають коліна, зі скуйовданою чуприною. Підліток теж тримає книжку, він утопився в неї, бойться одірватись, для нього, здається, не існує зараз нічого на світі, крім отих сторінок, усіяніх густими рядками літер. Зайде сонце, все темніше ставатиме довкола, а він пожадливо ковтатиме рядок за рядком, підносячи книжку все ближче і ближче до очей, бо вже зливаються літери, розпливаються, втрачаючи чіткі свої обриси.

А коли цілком стемніє, він із жалем одірветься од читання і побреде, немов п'яний, до хати. І разом з ним, товплячись у вузьких сінешніх дверях, чіпляючись шпагами й шпорами, підуть веселі, хоробрі, життєрадісні мушкетери його величності короля Людовіка Чотирнадцятого та й, посадивши до столу, стукотітимуть нетерпляче великими кухлями, прикликаючи корчмаря.

— Ось я тобі постукаю! Ти що: хочеш останню чашку розбити?

Атос, Портос, Араміс і д'Артаньян перелякано ховаються під стіл, а я одсуваю кваліво чашку, тим більше, що налле туди мама не вина — напою, гідного справжніх мужчин, а кислого молока.

Швидко п'ю оте молоко, заїдаючи черствим куснем хліба, так само швидко прочищаю місце — ближче до лампи, і знову — носом у книжку. З півгодини після вечірі, поки мама прибере посуд та постелить постіль, я маю законне право посидіти з книжкою. То вже потім, коли мама ляже, буду канючити в неї "трошки", "щє трошки", "ось до цього рядочка", а зараз я боюся прогавити хоча б хвилину.

— Одстань! — бурчу до брата, який чіпляється до мене.

Але Сергійкові нудно самому. Він бере виделку і кладе її на книжку — якраз туди, де я читаю.

Я нетерпляче скидаю виделку на підлогу.

Сергійко лізе під стіл, довго там нишпорить, потім знову підсуває мені виделку — металевою ручкою наперед.

— Одстань, бо заїду! — сичу я сердито і жбураю виделку додолу.

Брат, здається, залишив мене у спокої. Знайшов виделку, вовтузиться з нею біля лампи. Та не встиг я забутись за книжкою, як він ще раз суне мені на очі оту прокляту виделку.

Тут я вже не витримую. Люто хапаю виделку, щоб пожбурити її в брата, та виделка сама летить на підлогу, а я стрибаю по хаті, розмахую-

чи рукою: Сергіяка недарма вовтузиться біля лампи! Він розлік крадькома ручку виделки та й поклав мені на сторінку.

Брат переревів, я пересичав, студячи опечене місце розтертою картоплиною, мама, подивившись на пальці, сказала, що нічого не буде — заживе до весілля, і ми тихо-мирно вляглися спати.

Але я ще довго не можу склепити повік.

Перед очима товпляться хоробрі мушкетери, дзвенять у поєдинках шлаги, бабахають пістолети, зринає прекрасне обличчя підступної міледі — казковий, яскравий, такий неподібний до нашого сільського життя світ пропливає передо мною. Я намацує під подушкою книжку — непоказну, зачитану, з обтіпаними палітурками, і все ж чарівну: досить розгорнути її, і звідти простягнеться добра, мудра рука письменника, поведе за собою. І я, ліліючи думку, що завтра прокинуся та відразу намацаю книжку, дістану її нишком та й устигну ковтнути ще кілька сторінок, усміхаюся втішено й заплющую очі: хоч би швидше минула оця нікому не потрібна ніч та настав ранок!

Книжки я брав у школіній бібліотеці, а потім мені пощастило: я натрапив на скарб.

У комірчині, в найтемнішому та найдальшому од дверей кутку, стояли один на одному два великі ящики, збиті з грубих дощок. Я довго не звертав на них уваги, а потім зацікавився і запитав про них маму.

— Це речі одного вчителя, він приїде по них, — пояснила мама. Й, мабуть, не сподобався вираз моїх очей, бо вона відразу ж додала: — Ливись мені: не смій і торкнутись тих ящиків! Чуеш?

— Та чую, — неохоче відповів я і відійшов, замислений, од мами.

Ліга отакенні ящики! Цікаво, що в них може бути?

От би заглянути до них хоч краєчком ока!

І чого невідомий той учитель не їде по них? Коли б там був посуд чи одяг, він давно вже зібрав би їх до себе.

Що ж там може бути?

Якісі цікаві прилади? Мідні трубки, наприклад, що на них полюють усі хлопці села: роблять самопали. Один кінечко заплескується, потім просвердлюється дірочка, потім прикріплюється дротом до дерев'яної ручки — і зброя готова! Тепер чепга за вогняним зіллям — за сіркою.

І довго мама не може здогадатися, куди діважуться сірники. Не встигне купити десяток коробок, як уже й нема. Допитується то в мене, то в Сергійка, що ми з ними, з отими сірниками, робимо. Чию хату чи сарай збираємося підпалити? Поки якось, приливившись пильніше до мене, не помітила щось під сорочкою. Вийняла з-за пояса

вогнепальну зброю, яка так смачно, так апетитно пахла перепаленою сіркою!..

То, може, там мідні трубки? Або — вогнепальна зброя?

Хвалиться ж Микола, що знайшов у себе під стріху "наган" із набоями. Обіцяв показати, назіть вистрілити, та все зволікає, зловживаючи нашим терпінням.

Оті таємничі ящики мені, як більмо на оці. Не дають прямо-таки жити.

Кілька разів, користуючись маминою відсутністю, забирається у комірчину, обмацуєвав грубі, по-горо обстругані дошки. Але хіба щось таким способом узнаєш!

Брешті не витримав. Вибравши час, коли мама пішла на батьківські збори, а Сергійко помчав із товаришами до лісу, взяв сокиру, прокрався до комірчини. Запалив свічку, прилішив на край діжки.

Ящики стояли один на одному, загадкові і таємничі. Видно було, що з того часу, як іх поставив тут учитель, ніхто до них не доторкався: дошки аж сиві од пилюки, а з одного боку бородою старезного дідька звисає густе, обсипане пилом павутиння.

Обережно просуваю лезо сокири в щілину, починаю підважувати верхню дошку. Гвіздки скриплять так, наче висміюю із них душу, і я, шарпонувши раз-другий, завмираю та прислуховуюся. чи ніхто не почув того скрипу.

Нарешті поміж дошкою та стінкою ящика утворилася щілина, якраз така, що можна просунути руку. Відклавши сокиру, обережно просуваю долоню і намацує тверді палітурки книжок.

Перше почуття, яке мене охопило, — це прикре розчарування. Я чомусь подумав, що то підручники, і мені здалося, що учитель навмисне набив ними ящики, аби познущатися з мене.

Уже й сам не знаю, навіщо дістав верхню книжку. Вийняв, піdnіс до свічки і — завмер.

Джек Лондон!

Оповідання й повісті!..

Я часто мріяв про скарби. Важкі золоті дукати і драхми. Персні із смарагдами і діамантами, кубки і чаши, всіяні коштовним камінням. Шаблі, пістолі й мушкети, оздоблені золотом. Але тільки зараз я зрозумів, що може відчути шукач скарбів, коли наткнеться лопатою на залізну посудину. Коли вивалить із ями казан, зіб'є нетерпляче кришку і побачить коштовності!..

Мені враз здалося, що свічка спалахнула, ясно і весело, осяяла найтемніші закутки. Тремтячими пальцями перегортав пожовклі, читані-перечитані сторінки — неждане, казкове багатство, що потрапило до моїх рук.

У весь верхній ящик був набитий книжками. Обережно, одну по одній, діставав я їх протягом літа й осені, і чим менше лишалося непрочитаних книжок, тим важче було до них добиратися.

Я так і не встиг довідатись, що ж запаковано до нижнього ящика: в грудні приїхав отий учитель та й забрав обидва ящики з собою.

Коли я повернувся із школи та довідався про це од мами, то відразу ж побіг у комірчину: ніяк

не міг повірити, що ось зайду і не побачу мовчазних своїх друзів, які терпляче чекають на мене.

Але там було порожньо. Тільки звисало із стін порване павутиння та гостро пахло зачерствілою пусткою: цілій світ поїхав од мене, запакований в оті грубі ящики, і я стояв, жорстоко пограбований.

Журливо зітхнув і вийшов, зачинивши щільно за собою двері...

Хоч і гнівався дуже на отого учителя, який не міг почекати — не приїжджати хоча б до весни, однак не міг не відчувати і певної вдячності до нього. Адже якби не він, коли б не оті його ящики, я хтозна-коли зміг би читати отакі цікаві книжки.

Що приносили мені стільки втіхі.

Що породжували в моїй розпаленій уяві звабливі мрії.

За тих даліх часів не було ще супутників і польотів у космос: людина піднялася трохи вище хмар на звичайнісінських поршневих літаках, і ми мріяти не могли про космічні мандрівки.

Та разом зі мною учився якщо не майбутній Ціолковський, то принаймні Головний Конструктор потужних ракет, за допомогою яких людина мала одірватися од землі та й полинути в Космос. І якщо його ім'я не стало уславленим за наших днів, то в цьому винна війна: Гриць Побігай дев'ятнадцятилітнім юнаком загинув на фронті.

Тоді єдиною відзнакою, яка засвідчувала, що Гриць серйозно займається піротехнікою, була густо всіяна порохом права щока. То Гриць випробовував нове пальне для ракети й воно зайніялося перш ніж він встиг відскочити. Потерпів разом із Грицевою щокою і курник, в якому поїхай од батьків провадились досліди, — дощенту згорів, але то вже такі дрібниці, про які не варт ізгадувати!

Мати тулила до обпаленої синової щоки мокру ганчірку, тато знімав паска. Але чого людина не витримає, на що вона не йде заради науки!

Тож Гриць, ще не встигло як слід й охолонути місце, настъбане татом, взявся робити нову ракету. Щоб вона була отака-о, щоб піднялася аж отуди-о, а впалт, — щоб отам-о!

До створення ракети він залучив мене, Ванька і Миколу.

Майже місяць ми так і ходили, нерозлучні, злютовані спільною справою. Уриваючи кожну вільну хвилину, пробиралися у ліс, у густий молоденький сосняк, посеред якого була влаштована таємна майстерня. Там ми різали, пилили, стругали, збивали, склеювали — з наших рук не сходили синяки та подряпини.

І ось ракета готова. Довжелезна, із соснини, з загостреним попереду корпусом, з короткими крилами і трубчастим хвостом. Вона нагадує нам велику стрілу, націлену в небо. Гриць розвертає рейки так, щоб ракета летіла в глиб лісу, але я заперечую:

— Там як упаде — до віку не знайдеш! Давай на село!

— А як кому на голову? — запитує обережний Ванько.

— А ти не на наше — на сусіднє давай!

Гриць слухняно націлює рейки на сусіднє село: туди хай летить, чужих голів нам не жаль.

В ракеті — чотири склянки пороху й сірки, перемішаних, щоб не так швидко горіло. З вузенького сопла звисає змочений у гас гніт. Він тягнеться через увесь стартовий майданчик, щоб ми, підпаливши, встигли одбігти та поховатись за тим он горбом.

— Ну, давай! — нетерпляче квапить Микола.

Та Гриць, як і кожний справжній конструктор, не поспішає: причепливо оглядає ракету, смикає навіть за крила, перевіряючи, чи вони міцно приkleєні.

— Та годі тобі! — не витримую врешті я, а Ванько додає:

— Полетить... Як не розвалиться, то полетить.

Гриць нарешті дістає сірники і запалює кінець гноту. Ми щодуху кидаємося до сховища.

Попадали. Притулились до землі. Завмерли.

Глухими молотами гупали наші серця, відлічуєчи повільні секунди. І коли нам почало здаватися, що гніт давно вже погас, що ракета так і не полетить, — розколовши тишку, пролунав оглушливий вибух, і вище сосон, над нашими головами, злетіли уламки ракети...

Розчаровані, пригнічені невдачею, ми підійшли до стартового майданчика. Микола поторгав бosoю ногою уламок від рейки, подивився презирливо на приголомшеного Гриця:

— Ракетник!.. Ex, ти!..

Потім я мріяв стати парашутистом.

Тоді вся наша країна захоплювалася парашутним спортом. У кожній майже газеті друкувалися фото парашутистів-рекордсменів, ми, ковтаючи заздрісну сlinу, розглядали вольові, мужні обличчя, стрункі постаті в комбінезонах, з парашутами на грудях і на спинах. Кожен із нас, не вагаючись, не задумуючись, стрибнув би з літака. Адже це так просто: потягнув за кільце і чекай, поки над твоєю головою сніжно-білою квіткою розпуститься шовк!

Я не раз стрибав у мріях з літака. Стояв на крилі, і вітер бив мені в груди, і пілот махав рукою, що пора уже покидати літак. Але я вирішив побити всі світові рекорди і вперто показував йому пальцем у небо:

— Вище!.. Ще вище!.. Іще!..

У пілота аж зеленіє од страху обличчя, бо так високо він ще ніколи не залітав, і тоді я, махнувши йому на прощання рукою, кидаюся головою вниз.

Каменем падаю до землі, не розкриваючи парашута. Кілометр. Другий.. Десятий... Двадцятий... Тридцятий...

А на землі завмерли люди. Не відриває очей Павло Степанович, заціленів Віктор Михайлович, стискає руки поблідла Оля. А я падаю, падаю, падаю, і лише тоді, коли до землі — рукою подати, розкриваю парашут...

Опускаюся посеред шкільного подвір'я, відстібаю лямпи, і, ні на кого не дивлячись, крокую до Наркома Оборони, який спеціально примчав із Москви, щоб прийняти мій рапорт.

— Товаришу Нарком, парашутист Толя стрибнув із висоти п'ятдесяти кілометрів!

Нарком обіймає мене і дарує малокаліберку... Або ще краще: справжню гвинтівку, шаблюку і "маузер". З відповідними написами на ложі та руків'ї, щоб не одібрав голова сільради, коли я з гвинтівкою через плече, з шаблюкою та "маузером" при боці походжатиму поважно селом...

Мрії, мрії! Які вони далекі од реальної дійсності! Бо не благородний шовк — звичайнісіньке полотняне простирадло, тихцем поцуплене з комода, пішло на виготовлення парашута. Простирадло, з прорізаною акуратно діркою посередині, прихоплене по кінцях мотузкою, на якій мама розвішує сушити білизну. Тепер на ній маю повиннути я.

І не крило літака підо мною — дах звичайнісінького сараю. Натовп людей заміняє Сергійко, а Наркома Оборони — босонога Сонька, яку я запросив, сподіваючись, що вона потім роздзвонить про мій подвиг по всій школі.

— Стрибай! — гукає нетерпляче Сонька. — Довго ми тут стирчатимем?

— Зачекай, — відповідаю їй згори. — Хай трохи вщухне вітер.

Вітер — просто зачіпка. Ніяк не можу одірватись од даху. Коли б це було крило літака, я давно б уже шугонув уніз головою, адже там не видно нічого. А тут я бачу і цеглу, розкидану по землі, і пеньок — трохи праворуч, і помийну яму — трохи ліворуч. Ану ж приземлюся на отой пеньок або стукнуся об оту он цеглину!

— То я йду! — кричить мені Сонька. — Як надумаєшся — пришлеш Сергійка!

— Зараз стрибаю!

І, вдихнувши якомога більше повітря, міцно заплющую очі та й одриваюсь од даху.

Я так і знав! Чи то заплутались стропи, чи заіважило висоти, тільки парашут не розкрився, і я так і не вийшов із затяжного стрибка, як не смикає за мотузки: бабахнув у помийну яму!

Не сигналили тривожно санітарні машини, не бігли до мене санітарі з ношами: я сам вигрібся наверх, весь у помиях, а Сонька реготала, аж вила.

Парашут ми потім спалили. Не класти ж назад у комод простирадло з отакою діромахою посередині! І мама довго грішила на сусідку, не дорахувавшись одного простирадла.

Та ще Сергій, коли ми з ним сварилися, час од часу погрожував:

— А я мамі скажу!..

ЩИРЕ ПОБАЖАННЯ

З нагоди христин Віктора, сина п-ва Зої і Івана Шлапаків, на заклик п. С. Штика, гості зложили на фонд молодечого журналу "Молода Україна" 10 (десять) долярів.

Маленькому Вікторові бажаємо щасливого життя а його батькам, дочекати потіхи зі свого сина Віктора.

Адміністрація і редакція "М. У."

З ОДУМІВСЬКОГО ЖИТТЯ І ПРАЦІ

ЛІТОПІС ВІДПОЧИНКОВОГО ТАБОРУ

Добре відпочинули юні одумівці цього літа. Табір іхній, який названо "50-ліття УНР", відбувся в оселі УНО на мальовничому березі озера Сімко, серед затишного лісу. Вода, сонце і повітря гартували здоров'я юнаків і юначок, а добре регламентований розпорядок дня сприяв бадьорому настрою. Щоб пам'ять про цей час не затерлася, тaborяни випустили "Вісті табору", в яких відбилося життя табору: його структура, праця, відпочинок, розваги і думки учасників його.

Ось деякі рядки із розділу "Тaborяни говорять":

Табір цього року був ліпший від минулого року. Ми плавали на човні та стріляли з лука. Шкодно, що час пройшов так швидко.

О. Байрачна

Всі пішли на прогулянку здоровими, але прийшли назад каліками.

I. Сосна

Цього року була несподіванка. Я табір полюбила!

T. Руденко

Табір Юного ОДУМ-у дуже цікавий. Ніколи і нікому не бракує заняття. Я не жалію, що тут перевірую і сподіваюся на другий рік ще раз приїхати.

В. Духнай

Тут гарно, але я хотіла б спати довше...

R. Шлапак

Мені тут сподобалось, бо я багато дечого навчилась.

C. Супрун

Цей табір є досить добрий, але дома поводяться зі мною ліпше.

O. Савак

Коли я сюда їхала, румала, що це буде табір, не конітабір.

L. Савер

Я люблю табір, бо тут є добра дисципліна.

C. Вишнівська

Я сюди приїхала, бо мама хотіла. Мені тут не подобається.

M. Лисенко

Я люблю цей табір. На другий рік приїду знов.

H. Данилюк

Цього року нам пощастило, бо погода була дуже гарна майже ввесь час. Я думаю, що більшість буде задоволена цьогорічним таборуванням.

G. Гринь

Тут добре годують.

L. Антонович

Табір добре організований, але їжа не дуже добра.

Ю. Гавриш

Часом на таборі було добре, а часом погано. Мені не подобалось рано лягати спати, але подобалось іти на прогулянку.

P. Васко

Мені тут дуже подобається. Люблю спорт і купання. Не люблю руханки і співу.

V. Ліщина

Немає недобрих дітей, є тільки недбайливі батьки та недосвідчені виховники.

o. д. M. Малюжинський

Змучений. Потребую двохтижневого відпочинку.

Комендант табору

L. Ліщина

13-27 СЕРГНЯ 1967 р.

Моя практика, як таборової сестри була дуже цікава і корисна для мене. Я також можу широко сказати що я дуже горда, що так багато з наших дівчат і хлопців дуже здібні (хоч деяких і треба заохочувати). Чекаю нетерпляче другого року.

B. Поляківська

Далі подається перелік переведених в таборі занятт з релігії, ручної праці, гри на бандурі, спорту, співів та ін.

Вміщено також таборову коломийку, творчість юних тaborян. Подаємо з неї кілька куплетів:

В одумівському таборі
Дуже добре жити —
Кажуть істи, гонять спати,
Не треба робити.

В сьомій тридцять ми встаємо,
Руханка на дворі;
Роса зимна, ноги босі —
Будуть хлопці хворі.

Як прапори ми спускали,
На струнко стояли;
Комарі нас так погризли,
Ноги поспухали.

У таборі цього року
Хлопців не бракує.
Мов вовки ночами виуть,
Вадим диригую.

Ось так у нас у таборі
Два тижні минуло.
Про все добре написали,
А злого не було!

Закінчуються "Таборові вісті" автографами тaborян.

Отже, таким чином "Таборові вісті" відзеркалили одну з важливих ділянок діяльності ОДУМ-у.

Цікаво, чи наші американські друзі мають подібний літопис свого відпочинку.

ДОРОГИЙ ЧИТАЧУ!

Майбутнє "Молодої України" залежить також і від Тебе!

Отже, поширюй журнал, приєднуй нових передплатників!

Не забувай про пресовий фонд

"МОЛОДОЇ УКРАЇНИ"!

**Я — ОДУМІВЕЦЬ,
УКРАЇНЕЦЬ З РОДУ**

(З автобіографії активного одумівця)

Був час, коли я ОДУМ-у не зناх
І дні життя нудьгою позначав.
Не вабили мене забави одноліт-
ків,
У телевізор заглядав я рідко,
Набридили камікси дурні, —
Якоюсь мрякою і млою вкрились
дні.

Аж ось на річці стрів я Василя
(Він далеченько від нас жив,
До іншої "гайскул" ходив).
Я лиш "геллов!" — Василь за-
гудзик взяв:
"Ти завтра вільний? На концерт
приходь —"
Там музика і спів, юнацький весь
народ.
Ручуся — нудьгувати не будеш,
Натомість втіку ще здобудеш!"

Отож пішли. Години дві плюс
"так"
Пролинули, немов чарівний птах
Гойдає нас на мистецтва хвилях,
І край батьків уздрів я милюй.
Тепер в думках себе ганьбив:
Чому я в ОДУМ не вступив
Ще й досі? В нім життя і рух,
Свідомість і мета, бадьюй дух!

Та краще пізно, ніж ніколи! —
Це знають гори вже і доли.
Тож по концерті, взявши Василя,
Я ОДУМ-у знайшов секретаря
І тут же написав заяву,
Що прагну збільшити їхні лави.

Тепер я — одумівець пильний,
Чемний,
Охайно вдягнений, підстриже-
ний, присманий.
Назіть Оксанка в бік мій погляда
І "битником" уже не назива.
А вчора срібним голоском
Сипнула компліменти:
"Тепер ти — наш, без каміксів
і твисту,
Ідейний молодець, а не якась
розхристя!"

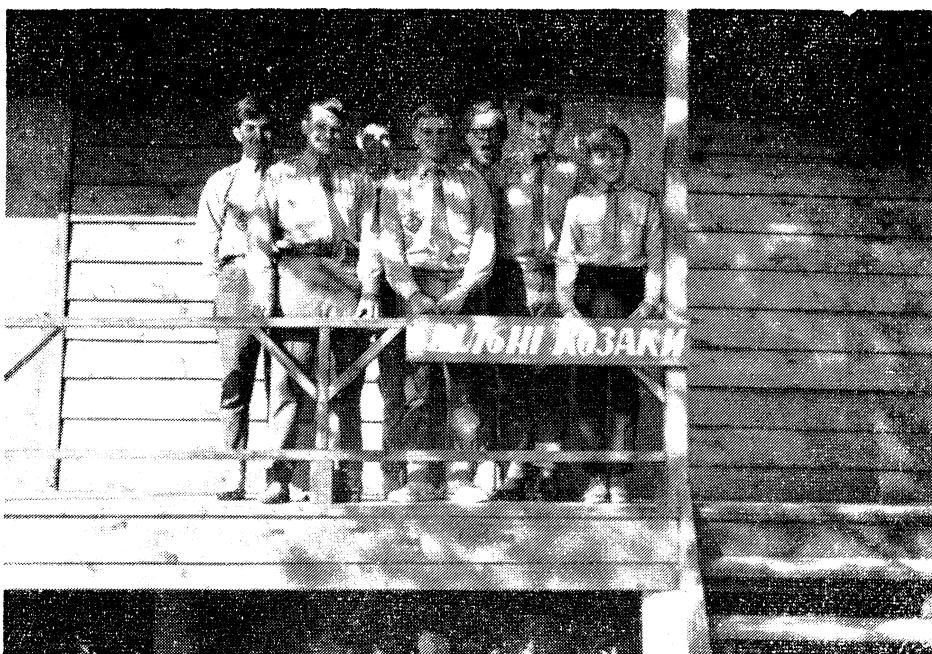
У хаті кожного одумівця пови-
нен бути журнал
"МОЛОДА УКРАЇНА"

З ЖИТТЯ ЛІТНЬОГО ТАБОРУ ЮНОГО ОДУМ-У

"50-ліття УНР" на озері Сімко, Канада

Чота "Київ"

Чота "Вільні козаки"

Та хоч Оксанки компліменти
Це не абиякі моменти,
Та все ж зерно і суть не в них,
А в мислях і чуттях моїх,
Де сталася рішальна зміна.
Я вже нудьги цілком не знаю,
Бо життєву мету велику маю
І ясно бачу свій до неї шлях —

Снага і радість у моїх грудях!

—о—

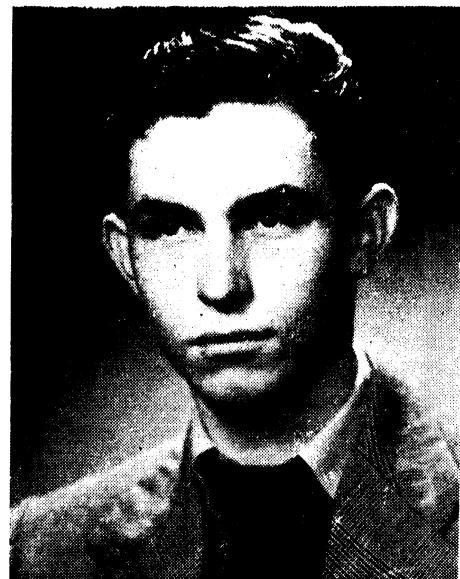
Я одумівець, українець з роду,
Америку шаную за свободу.
А за Україну — з матері ім'ям —
Як прийде час, життя віддам!

A. Юриняк

Зліва:

ЮРІЙ КРИВОЛАП
голова ЦК ОДУМ-у

Справа:

ВОЛОДИМИР ГРИГОРЕНКО
голова ГУ ОДУМ-у США

П'ЄСА ПРИСВЯЧЕНА ОДУМ-ові

У видавництві "Українські Вісті" в Німеччині, вийшла друком комедія в 3-х діях друга молоді, одумівської зокрема, відомого українського літературного критика і літературознавця Анатоля Юриняка. Дієвих осіб в п'єсі десять. Сім з них це молодь, студенти американських високих шкіл, члени української студенської громади. Сучасна легка для постановки комедія може побачити сцену у виконанні одумівців. Майже кожна філія мас мистецько-вокальні одиниці, а в комедії "Справжня наречена" є дві гарні пісні: "Співаймо сьогодні чудові пісні" та "Була весна — пора кохання" — текст і мелодії (ноти подані) А. Юриняка. "Справжня наречена", як подано на одній з перших сторінок п'єси, присвячена "Українській молоді на американському континенті взагалі, а ОДУМ-ові в Чікаго зокрема й особливо". В слові від автора пишеться: "П'єсу "Справжня наречена" присвячено українській молоді не з самого лише сентименту перед молодістю та молоддю всіх віков і континентів. Сентимент цього роду є, так мовити самозрозумілий, "приписовий", його вияви знайдемо чи не в кожного поета, письменника та публициста.

"Та в даному випадкові новемігранська наддніпрянська молодь, скупчена в роках 1951-1955 в місті американської автомобійної ін-

дустрії — Детройті, була безпосереднім спричинником і наджнеником написання "Справжньої нареченої". Щойно організовано тоді в Детройті філію ОДУМ-у, в кількості півтора десятка здібних і рухливих хлопців та дівчат. Майже всі вони добре співали, декламували, а були й такі, що виявляли хист до сценічної гри.

"На цьому місці не зайво назвати поіменно тодішніх "активістів" ОДУМ-у в Детройті: вони бо вписали свого часу яскраву сторінку в загальну книгу одумівського життя і діяльності в США. Ось іх неповний перелік: Петро Шаєнко, Василь Колосюк, Петро Китастий (племінник Григорія Китастого), Ліда Король, Люба Худяк.

"Вище було сказано, що майже всі одумівці мали певний хист і замилювання до співу та сценічної гри. Отож, послухавши пару разів їх вечори мистецької самодіяльності, автор цих рядків надумав написати для ОДУМ-у легеньку до постави п'єсу комедійного жанру, з двома-трьома вокально-музичними точками. Адже було видно, що старий етнографічний- побутовий репертуар їх не задовольняв, вони шукали чогось "свіжшого і молодшого".

"За місяць чи швидше у мене вже був сюжетний кістяк п'єсикомедії, її сказати б, рамовий

шкіц, з одною лише піснею, без пізніше впроваджених деталів любовної гри Віктора з Ніною, що наголошували ролю і вплив мистецтва в людському житті.

Щоб позондувати ґрунт у колах ОДУМ-у й евентуально почути якісні завваги та поради, я цей "рамовий шкіц" послав до журналу "Молода Україна". Там його надрукували, але завваги та поради я дістав лише дорогою приватних листів; в загальному вони схвалювали, навіть галяче вітали мій задум дати "веселу й бадью п'есу" з життя молоді, але водночас вимагали "поширити й поглибити", щоб постава "Справжньої нареченої" могла виповнити собою вечір.

"Та в міжчасі ОДУМ у Детройті почав "ропливатися": амбітна молодь сіла щільно за підручники: той хотів бути лікарем, інший адвокатом, третій інженером. Це була не легка справа, тим більше, що доводилось водночас опановувати не тільки саму "матерію", зміст, а й англійську мову. Тут виявилась і прикра помилка першого одумівського грома, в Детройті: воно зовсім не подбало про свою зміну, про підготовку доросту, який би заступив "першо-покликанців", що ім вже усміхалися адвокатська та інженерна професії. Як би там не було, а ставити п'есу в ОДУМ-і вже не було з ким, а тому остаточне опрацювання її я відсунув "на колись".

"Це "колись" прийшло аж 1963

року, коли я опинився в Чікаго і нав'язав контакт з дуже діяльною місцевою філією ОДУМ-у Самовіддана праця одумівського проводу (Д. Завертайло, Ол. Коновал, Василь Коновал, Ол. Пошиваник, Олена Лукаш, яка внедовзі переїхала до іншого стейту) мене дослівно захопила: я вже не боявся закидів у надмірній ідеалізації, в "лякуванні дійсності", що іх мені робили де-котрі "дружні критики". На їх іронічно-неважливий запит: чи часто ви стрічали в Америці серед молоді таких ідеалістів, як ви ото зобразили в своїй п'есі? — я тепер відповідав:

**Не рахував і не знаю числа.
Для мене важить сам факт,, що
вони є і діють".**

Цю охайно видану книжку Анатоля Юриняка, що вийшла накладом 500 примірників (ціна один долар) можна набути в автора. Ось його адреса:

Mr. A. YURYNAK
6226 Bayton
Philadelphia, Pa., 19144, U.S.A.

МОВЧАТЬ МУРИ

Якби вони заговорили! Скільки предивних, бентежних історій почули б ми від отих посивілих від століть замків! Але мовчать дрезні мури...

Білгород - Дністровський століття на крутому березі лиману. До місцевості, де в прадавні часи греки заснували колонію Тіру, згодом прийшли східні слов'яни — уличі і тіверці. Це вони нарекли своє поселення Білим градом. І не без підстав: у ясний сонячний день сліпить очі біле каміння міських будівель. Недарма й турки, які у 1484 році захопили білгород-дністровську фортецю, дали місту "Аккерман", що означає "білий камінь".

Понад три століття перебувало старовинне слов'янське місто під гнітом турецьких завойовників. Лише в 1806 році воно було звільнене від турків. А ще через сто тридцять вісім років мальовничому місту було повернуто його давню назву.

Білгород - Дністровський багатий на пам'ятки старовини. Нові й нові цікаві знахідки з'являють тут археологи. Антична Тіра розкриває свої таємниці. На тихій околиці виявлено скітську могилу, що подарувала дослідникам чимало чудових витворів древніх майстрів. Біля самої кромки узбережжя Дністровського лиману милують зір перлинини древньої архітектури — вірменський та грецький храми. Їх споруджено майже сім століть тому.

Але особливої краси надає місту стара фортеця — це зтілення генію будівничих з народу. Велетенська споруда гордо здіймається над обрієм, як символ непокори руїнівним вітрам століть.

Одна з дивовижних башт фортеці здобула назву Овідієвої — на честь славетного поета античності, який жив у цій місцевості тривалий час.

Архітектурні пам'ятки
України

Білгород-Дністровська фортеця XV ст.,
Одеська обл. Архітектор невідомий.

СИН УКРАЇНИ

Юрій ДРОГОБИЧ — визначний вчений XV століття, астроном, філософ, медик, математик, поет, ректор Болонського університету.

У середині XIV століття основні українські території потрапили під владу іноземних завойовників. Магнати-чужинці загарбували кращі землі під свої фільварки, покріпачували селян, грабували міста, села, гнобили український народ, зневажливо ставлячись до його культурних надбань.

Проте навіть в умовах темного і жахливого середньовіччя на Україні були письменники, вчені, політичні діячі, які відігравали велику роль у розвитку науки, культури, мистецства і національної самосвідомості. Серед українських вчених того часу особливе місце посідає Юрій Дрогобич. Він перший серед українців здобув науковий ступінь доктора наук, професора і займав посаду ректора університету.

Ю. Дрогобич народився десь в 30—40 роках XV століття у мальовничому прикарпатському містечку Дрогобич. У ті часи прізвища на Україні лише запроваджувалися, а тому він і взяв його собі від назви рідного міста. Незважаючи на незаможне походження, Юрію вдалося здобути початкову освіту, вивчити латинську мову. Та він бажав здобути вищу освіту, стати вченим. Дрогобич покинув рідне місто і вирушив до країн Західної Європи, де в той час уже були університети та інші вищі учбові заклади. Щоб жити і вчитись, мусів працювати на різних роботах, заробляти собі на життя. Звичайно, важко було долати всі перешкоди, потрапити в середовище вчених, пізнати таємницю науки.

Ю. Дрогобич ще юнаком відвідав Краків, Варшаву, Берлін, Віденсь, Прагу, Любек та багато інших міст Західної Європи. Під час подорожі вивчив ряд західноєвропейських мов, навчився вільно користуватись різною науковою літературою. Його цікавили мови, література, філософія, географія, астрономія, математика, геометрія, медицина. Незабаром він став відомим вченим. Про його великих здібності

знали тоді в багатьох університетах західних країн. Всюди його називали "Григорій Дрогобич з Русі".

Але за часів середньовіччя шанували лише князів та магнатів, а скромних трудівників науки швидко забували. Так трапилось і з Ю. Дрогобичем. Лише надруковані праці нагадували деяким вченим про діяльність цієї талановитої людини. Проте ніхто не знає, звідки він, що він зробив для науки і яка його дальша доля.

Недавно у фондах краєзнавчого музею міста Дрогобича на Львівщині було знайдено загадковий портрет. Науковцям вдалося переконливо довести: на ньому зображеній Ю. Дрогобич, видатний український вчений епохи середньовіччя. Цією важливого знахідка зацікавились різні вчені, наукові установи, видавництва, літератори. Портрет зацікавив багатьох дослідників зарубіжних країн, насамперед тих, де жив і працював український вчений. З багатьох наукових центрів України, Польщі, Чехословаччини, Італії та інших країн надходять до краєзнавчого музею прохання надіслати детальні відомості про життя, творчість Юрія Дрогобича і обов'язково — фотокопію портрета.

Нині вдалося знайти багато нового, що значно розширює наші знання про життя і творчу діяльність цієї визначної людини. Як стало відомо, Ю. Дрогобич після тривалої подорожі поступив у Краківський Ягеллонський університет. У 1470 році йому було присуджено звання бакалавра. Це давало право працювати викладачем в університеті або іншому учбовому закладі. Як здібного викладача його залишили в університеті. У 1473 році нашому земляку було присуджено звання магістра. Його лекції викликають великий інтерес серед студентів. Проте через якісь складні обставини Ю. Дрогобич залишає Краківський університет і виїзує до інших країн Західної Європи.

Тоді ім'я Ю. Дрогобича було вже відоме далеко за межами Польщі. Незабаром його запросив на викладацьку роботу Болонський університет, де він читає лекції з астрономії й медицини. За великі успіхи в роботі там йому було присуджено науковий ступінь доктора астрономії і медицини. Протягом 1481-82 років Дрогобич був ректором цього університету і викладав у ньому. Саме тоді він написав книгу під назвою "Юдіціум проностикон" (прогностичне судження), яка 1483 року була видана в Римі. На книзі написано, що її автором є "Григорій Д. з Русі". Тут автор згадав про рідне місто Дрогобич, а також назвав Львів, Москву, Вільно та інші міста, де можна було тоді спостерігати затемнення Місяця. Нині у багатьох країнах Західної Європи розшукують наукові праці вченого, які збереглися до наших часів.

Протягом 1482-88 років Дрогобич побував у багатьох західноєвропейських країнах і університетах. Там читав лекції, брав участь у диспутах на астрономічні, медичні, філософські та інші теми. Його цікавили бібліотеки, архіви, де він вивчав літературу, історичні джерела.

На жаль, наукова діяльність Ю. Дрогобича в багатьох країнах Західної Європи ще дуже мало вивчена. Тепер з'явилися більші можливості зайнятися цією захоплюючою темою. Важливе завдання — відшукати його наукові праці в галузі астрономії й медицини.

Після тривалих наукових досліджень одну книгу Ю. Дрогобича, римського видання 1483 орку, пощастило знайти у книжкових фондах старовинного Ягеллонського університету в Кракові. Книга добре збереглася і являє собою велику цінність для нашої вітчизняної науки.

Знавці першодрукованих праць, керівник відділу стародруків Вюртемберзької крайової бібліотеки в Штутгарті доктор П. Амелунг та професор Тюбінгенського університету доктор Відман провели велику роботу по виявленню праць Ю. Дрогобича.

Надійшло багато нових даних про універсальну обдарованість цього видатного вченого. Він мав

виняткові здібності широкого профілю. У галузі медицини його лекції слухали студенти, лектори і вчені у багатьох університетах Західної Європи. Авторитет Ю. Дрогобича у медичній науці незаперечний. Визначні вчені Західу цілком справедливо вважають його автором важливого друкованого трактату "Карміна де ирінарум юдіціус", в якому йде мова про різні хвороби та їх лікування.

Але найбільших успіхів досяг вченій у галузі астрономії, математики, природознавства. У праці "Юдіціум проностикон" Ю. Дрогобич з абсолютною точністю обчислив рух найважливіших небесних світил — дав розрахунки двох місячних затемнень.

Звичайно, ми ще мало знаємо про діяльність Ю. Дрогобича. Даліші пошуки, проведені багатьма вченими різних країн, без сумніву, дадуть нові фактичні дані. Вони допоможуть нам повніше й глибше вивчити наукознавчу спадщину українського вченого, який зробив чималий внесок у розвиток світової науки і культури.

Д. Мишко

доктор історичних наук.
"Молода України" 1967

СІЧ В УГОРЩИНІ

У 1775 році військо генерала Текелія за наказом цариці Катерини руйнувало Січ. Запорізькі угіддя віддавали вельможам та старшині, голоту перетворювали на кріпаків. Запорожці тікали на південь у гирло Дніпра і Буга.

По дорозі до втікачів приєднувались втікачі-селяни. Домовилися тікати до турецького султана, дарма, що не християнин, аби не позбавляв волі і дав трохи землі. За це козаки бралися охороняти гордони. Проте місце в Добруджі ім не сподобалося, і січовики звернулися з проханням про дозвіл переселитися до Угорщини. Австрійський імператор Йосиф II дав згоду, і козаки оселилися між Дунаєм і Тисою, біля міста Ченбер. Місцевість була заболочена, але ж землі досить родючі. Козаки створили свій полк, відбували дійсну службу. Вони мали право обирати свого кошового і курінних отаманів, ходили в своїй козацькій одежі, мали власний суд.

В Угорщину пересилилося майже десять тисяч козаків. У 1785 році вони заснували тут свою Січ.

Поява запорожців в Угорщині мала широкий відгук. Про них писали німецькі, австрійські, французькі, угорські газети. Чимало чужоземних туристів приїжджали тоді на Січ, цікавилися мовою, культурою і побутом українських козаків. Пробували тутерю, саламату, втирали слози після "оковитої". Тут, як і на Січі запорізькій, правив непохитний закон: жінкам до Січі підходили не дозволялося.

Як же склалася доля запорожців в Угорщині? Тривалий час про це не було жодних відомостей. Пізніше гадали, що козаки злилися з місцевим населенням, інші вважали, що вимерли, бо ж не визнавали шлюбів. Проте, у 1878 році, тобто майже через сотню років з часу поселення в Угорщині, Львівське товариство "Прогресів" одержало листа від шкільного вчителя Юрія Весловського, що мешкав у селі Керешпурі, поміж Дунаєм і Тисою. Він прохав українських підручників, щоб навчити дітей рідної мови.

Ю. Колісниченко

"Ранок" ч. 8, 1967

ЗВІДУСІЛЬ

МІЛІЦІОНЕРИ З... КАРТОНУ

Польська автоінспекція провела надзвичайно цікавий експеримент, який, власне, більше має відношення до психології. Справа в тому, що в Лодзі і його околицях було встановлено високі макети з картону, які на відстані нагадують... автоінспекторів. Дивна річ: всюди, де стояли ці "німі міліціонери", автомобілісти лише у виняткових випадках порушували правила вуличного руху і майже всі проїздили повз картонні фігури з нормальнюю швидкістю — 40 кілометрів на годину.

ПОРТРЕТ ЗА П'ЯТЬ КІЛОМЕТРІВ

У Японії сконструйовано новий фотографічний об'єктив з фокусом відстанню у 5,200 мі-

ліметрів. Якщо його використати для фотографування віддалених об'єктів, то, наприклад, можна одержати портрет людини, яка перебуває за п'ять кілометрів від апарата.

ТРАНСПЛАНТАЦІЯ ШКІРИ — РЕАЛЬНІСТЬ

Канадському хірургові доктору Вочелу недавно вдалося здійснити хірургічну операцію, результати якої розцінюються медиками, як сенсація. Вочер трансплантував шкіру з власної руки пацієнці, яка перебувала у стані гіпнотичного сну.

Пацієнта Вочела хворіла на шизофренію, в такому випадку, як вважають спеціалісти, людина менш чутлива до чужих клітин, ніж здорова. Клапоть трансплантованої шкіри досить великий: 2,5 на 2,5 сантиметра.

Після трьох тижнів він повністю зрісся. Нині не видно й сліду хірургічного втручання.

З ПАРАШУТОМ... ПІД ВОДУ

У парашутистів останнім часом виникла нова спеціалізація — паралангісти. Її породила співдружність акваланга з парашутом. Представники нової професії стрибають, як і їхні колеги, з літака, але не на землю, а під воду. Для цього вони запасаються додатковим обладнанням: під водним і надводним. Вже є перші команди паралангістів, які рятують літаки, що потерпіли аварію, допомагають людям під час катастроф суден. У горах, де звичайні парашутисти можуть розбітися на скелях, паралангісти нічим не ризикують, приводнюючись на поверхню гірських озер.

Гумор

ДЕЩО ЗІ СПОРТУ

Відзначаючи власний 75-річний ювілей наш батько "Народний Союз" у США ощасливив своїх схильних до спорту синів особливою несподіванкою: спонзорував футбольне змагання із шотляндською дружиною "Денді".

Зустрічі цій передували самооплески передовиць "Свободи", оголошення, заклики та різні пророцтва.

Формувалась наша збірна дружина із кращих гравців "копаного м'яча" Канади та Америки.

Згідно з усіма ознаками на українському небі шотляндців чекав цілковитий розгром.

— "Куди шотляндцям до наших", — говорили одні знавці.

— "Понесуть шкоти "голи" у своїх спідницях" — запевняли інші.

Рясними оплесками зустріли любителі футболу появу змагунів на нью-йоркському стадіоні.

Пролунав свисток і вся увага зосереджена на швидкому м'ячеві, що зигзагами скаче по полю.

Наперекір усім ознакам на небі нашій збірній дружині якось не везло.

Чи то хтось із глядачів наврочив, чи-то може, як у нас казали — зглазив. Не йшла гра нашому братові... Хоч плач...

Вщухали підбадьоруючі голоси українських уболівальників. Дехто заходився біля своїх нігтів; інші смоктали цигарки; а хто й куняти почав під травневим сонцем.

Нараз гра пожвавішала. Наші посилили противаступ. Підхвачений вправною передачею "копаний" м'яч котився до воріт противника.

Несподіваний удар шотляндця повертає м'яч у нашу сторону. Зактивізувалося праве крило. М'яч перехвачують і передають від ніг до ніг.

Раптом сильний удар противника спрямовує м'яч у нашу сторону.

Летить м'яч і от-от ударить. Нам аж дух сперло. Коли назустріч йому вибігає наш меткий воротар і вправним ударом головою спрямовує його прямісінько у... власні ворота!

Загудів стадіон, застогнав. Від свисту, вигуків й погроз попрокидалися навіть і ті, що куняли.

Дехто з пересердя спльовував, бив капелюхом об землю, згадував "шляк" та роздоріжжя. Даремно й недоречено...

Батько "Народний Союз" зустрів своїх змагунів без сподіваних нарікань та докорів. На свому довгому віці він був свідком багатьох поразок.

— "Помилки корисні, якщо хто вміє їх враховувати" — казав він зніяковілим змагунам.

Взялись хлопці за справу і, через тиждень у місті Філадельфії в повторних змаганнях перемогли шотляндців!

Не пішла наука в ліс. Д'гори піднеслись носи. І батько "Народний Союз" самозадоволено крутив свого сивого вуса.

Помилки корисні для тих, хто бажає себе уdosконалити. Наші спортовці це вже зрозуміли.

А чи прийде колись черга і для наших політиків? Чи й далі забиватимуть "головов" свої промахи у... власні ворота?

Ол. Шпилька

ЧИ ЗНАСТЕ ВИ, ЩО...

вчені налічили понад 100 тисяч різних запахів,

за одну хвилину на землі:

народжується 114 чоловік, причому в шести випадках близнята;

68 чоловік вступає в шлюб, випускається 4,600 пар взуття, створюється 68 автомобілів, відбувається 280 телефонних розмов;

викурюється 280,000 цигарок і сигарет;

у Японії дітей учать писати і правою і лівою рукою;

морська жива риба моментально засинає, якщо її кинути в чан, наповнений спиртом, і залишається в стані анабіозу. Щоб оживити рибу, досить перекласти її в морську воду;

гусениця за місяць з'їдає в 6 тисяч раз більше, ніж важить, тільки кішки і гуси здатні пе-

реносити температуру в 100 градусів морозу. А корінні жителі морозної Арктики — білі ведмеди і тюлені — ледве витримують 80 градусів;

лось — дуже багатообіюча тварина. За перші шість місяців життя вага лосенят збільшується з 12 до 150 кілограмів. Одомашнена лосиха щороку приносить двох лосенят. Її молоко набагато жирніше від коров'ячого. Лосів легко привчити ходити в упряжці. Утримання лосів недорого, бо вони можуть жити просто неба і взимку задовольняються тим кормом, який самі знаходять у засніженому лісі.

Не та адреса

— Я нічого не можу зробити з вашою хворобою. Вона спадкова.

— Тоді пошліть рахунок мое му батькові.

ВЙШЛА В СВІТ ТРЕТЬЯ КНИГА

"ПІВНІЧНОГО СЛЯВА"

Третя книга літературно-мистецького альманаху "Північне сляво", присвячена 75-річчю українського життя в Канаді, вийшла в світ у видавництві "Славута" (72 Westbrook Drive, Edmonton, Alberta). У цій книзі зібрано твори близько 50 авторів, що живуть у Канаді та Америці. Книга має близько 200 сторінок і коштує 3 дол. 50 центів. Уміщено багато репродукцій творів українських мистців. Замовлення слати на адресу видавництва:

SLAVUTA PUBLISHERS

72 Westbrook Drive

S. 2, R.R. 3

Edmonton, Alberta, Canada

Ціна 40 центів

ПЕРША УКРАЇНСЬКА
ОПАЛОВА ФІРМА
**FUTURE FUEL OIL
LTD.**

& Service Station

945 BLOOR STREET WEST
Toronto — Ontario

24-ГОДИННА СОЛІДНА
І СКОРА ОБСЛУГА!

Чищення і направа форнесів
безплатна.

Скористайте з доброї нагоди
і замовляйте оливу в нас.

Наши телефони:

Tel. Office: LE 6-3551

Tel. Night: RO 2-9494

Пекельні муки

Вельзевул запитує якось диявола, чого він так радіє, а той відповідає:

КРЕДИТОВИЙ СОЮЗ

- Платить 4% за депозити.
- Уділяє високі та дешеві позички.
- Асекурює ощадності до 2 тисяч, позички до \$10.000.
- Щоденне і вечірнє урядування.

ВПІШШТЬСЯ І КОРИСТАЙТЕ
З ПОСЛУГ

У КРЕДИТОВОМУ СОЮЗІ!

406 Bathurst St., Toronto

Tel.: EM 3-3994

— Допіру прибула одна, а я замкнув її в кімнаті, де повно нових капелюшків, але нема навіть скалки дзеркала.

Дещо про шлюб

Розмова точиться навколо теми про шлюб. Один із співрозмовників каже:

— Я завжди вважав за краще одружитися з невродливою, ніж

**ROCHESTER
FURNITURE
CO. LTD.**

WAREHOUSE STORE

Великий вибір хатніх меблів:

віталень, спалень, їдалень, холодильники, пральні машини, електричні і газові печі, телевізори, радіо.

423 College Street

Toronto. Ontario

Telephone: EM 4-1434

із вродливою. Вродлива жінка може мене покинути.

— Але ж і негарна може це зробити.

— Звичайно, може, але в такому випадку завжди кажуть: то навіть на краще.

УКРАЇНСЬКИЙ РОБІТНИЧИЙ СОЮЗ
БРАТСЬКА ЗАПОМОГОВО-ОБЕЗПЕЧЕНЕВА ОРГАНІЗАЦІЯ
В АМЕРИЦІ І КАНАДІ

що нараховує понад 24 тисячі членів і понад \$8,500.000.00
членського майна.

Український Робітничий Союз має добірні найновішого типу поліси обезпечення на дожиття і на посмертне для старших і дітей членів. Помагає бідним, хворим і нездібним до праці членам. Помагає своєму українському народові морально і матеріально в його стремлінні визволитися з чужого поневолення і здобути самостійну, соборну, демократичну Україну. Помагає матеріально освітньо-культурним, видавничим, церковним та спортивним справам. Помагає матеріально незаможним, здібним в науці, українським студентам у вищих школах. Видає свій, демократичного напрямку часопис-тижневик "Народня Воля" українською і англійською мовами та англомовний журнал для молоді "Форум". Для вигоди своїх членів і всіх українців провадить літнє вакаційну оселю "Верховина" з мальовничим розкішним парком, модерно устаткованими кімнатами, купанням у власному природньому озері та купальному басейні, спортом і культурною розвагою в Кетскільських Горах в Глен Спей, Н. Й.

Головний осідок УРСоюзу:

440 WYOMING AVENUE, SCRANTON, PA., U. S. A.

Телефони: 342-0937 або 347-5649